

FI Dnr 11-5610

Finansinspektionen
Box 7821
SE-103 97 Stockholm
[Brunnsgatan 3]
Tel +46 8 787 80 00
Fax +46 8 24 13 35
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

Nya regler om styrning, riskhantering och kontroll i kreditinstitut

Sammanfattning

Finansinspektionen inför nya föreskrifter och allmänna råd om styrning, riskhantering och kontroll som gäller för kreditinstitut, dvs. banker och kreditmarknadsföretag, från den 1 april 2014. Föreskrifterna innehåller skärpta krav bl.a. på vilka interna regler, rutiner och processer som företagen ska ha för att säkra en god styrning, riskhantering och kontroll. Det införs också krav på hur styrelsen ska arbeta med att styra och kontrollera företagen. Avsikten är även att säkra styrelseledamöternas medvetenhet om företagets risker och säkerställa att företagen har nödvändiga riskhanteringsprocesser och kontrollsystem. Dessutom ställs tydliga krav på intern rapportering till styrelse och ledning i fråga om risker och regelefterlevnad, som ska öka styrelsens inblick i, förståelse för och kontroll över företagets risker. Vidare införs i föreskrifterna bl.a. tydligare krav på hantering av intressekonflikter.

I de nya föreskrifterna införs även specifika krav på hantering av risker bl.a. när ett företag inför nya produkter och tjänster. Företagen ska ha en funktion för riskkontroll, en funktion för regelefterlevnad och en funktion för internrevision. Reglerna ställer även krav på tillräcklig bemanning, sakkunskap och tillgång till information för dessa funktioner. Därutöver införs regler för uppdragsavtal, dvs. när ett företag lägger ut delar av sin verksamhet på någon annan.

Under de senaste åren har det lagts ned mycket arbete på att ta fram nya och bättre regler för bankers kapital och likviditet, vilket varit befogat och ändamålsenligt. För att dessa nya regler ska få genomslag fordras att företagens styrelse och ledning ser till att styrning, riskhantering och kontroll fungerar. Robust och effektiv styrning och kontroll skapar mer stabila finansiella företag och därmed ökad stabilitet i det finansiella systemet och kan också bidra till större förtroende för aktörerna på de finansiella marknaderna.

I dag regleras styrning, riskhantering och kontroll framförallt i lagen om bank- och finansieringsrörelse och lagen om värdepappersmarknaden, men även i Finansinspektionens allmänna råd (FFFS 2005:1) om styrning och kontroll av finansiella företag samt Europeiska bankmyndighetens riktlinjer för intern styrning (GL 44). Regleringen består således i väsentlig utsträckning av

allmänna råd och riktlinjer som inte är tvingande. Denna situation är inte tillfredsställande eftersom styrning, riskhantering och kontroll av kreditinstitut är centralt för den finansiella stabiliteten. Finansinspektionen väljer därför att i stället införa bindande regler, som huvudsakligen bygger på Finansinspektionens allmänna råd om styrning och kontroll av finansiella företag samt på GL 44. Föreskrifterna är inte bara anpassade efter den internationella regelutvecklingen utan har dessutom formats utifrån de erfarenheter och iakttagelser som Finansinspektionen gjort i sin tillsyn av de finansiella företagen. Bindande regler på området finns sedan flera år tillbaka redan för värdepappersbolag och fondbolag.

Föreskrifterna medför att kreditinstitut inte längre ska tillämpa Finansinspektionens allmänna råd om styrning och kontroll av finansiella företag. Om ett kreditinstitut driver värdepappersrörelse ska de nya föreskrifterna även tillämpas på den verksamheten. Kreditinstitut med tillstånd att driva värdepappersrörelse ska således inte längre följa 6 kap. och 9 kap. i värdepappersföreskrifterna. Kreditinstitutet ska dock fortfarande tillämpa övriga delar av värdepappersföreskrifterna på värdepappersrörelsen i institutet.

De allmänna råden om styrning och kontroll av finansiella företag kommer även fortsättningsvis att finnas kvar, men gäller då enbart för ett begränsat antal företagstyper, till exempel försäkringsföretag.

Som en följd av de nya föreskrifterna inför Finansinspektionen även ändringar i Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2007:16) om värdepappersrörelse, som också börjar gälla den 1 april 2014.

Innehåll

Sammanfattning	1
1 Utgångspunkter	4
1.1 Målet med regleringen	4
1.2 Nuvarande och kommande reglering	5
1.3 Regleringsalternativ	7
1.4 Rättsliga förutsättningar	8
1.5 Ärendets beredning	9
1.6 Ikraftträdandebestämmelser	9
2 Motivering och överväganden	10
2.1 Förhållandet mellan GL 44 och föreskrifterna	10
2.2 De tre försvarslinjerna	10
2.3 Svensk kod för bolagsstyrning	11
2.4 Tillämpningsområde	11
2.5 Gränsdragning till kommande föreskrifter om hantering av operativa risker respektive föreskrifter om it-system, informationssäkerhet och insättningssystem	14
2.6 Proportionalitetsprincipen	15
2.7 Interna regler	16
2.8 Vissa definitioner m.m.	17
3 Motivering till nya regler om styrning, riskhantering och kontroll i kreditinstitut	20
3.1 Allmänna organisatoriska krav	20
3.2 Styrelsens och verkställande direktörens ansvar och uppgifter	28
3.3 Etiska regler	33
3.4 Riskhantering	35
3.5 Kontrollfunktioner (6 kap.)	39
3.6 Funktionen för riskkontroll (7 kap.)	45
3.7 Regelefterlevnad och funktion för regelefterlevnad (8 kap.)	50
3.8 Funktionen för internrevision (9 kap.)	54
3.9 Uppdragsavtal (10 kap.)	57
4 Följdändringar i andra föreskrifter och allmänna råd	59
4.1 Finansinspektionens allmänna råd om styrning och kontroll av finansiella företag	59
4.2 Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2007:16) om värdepappersrörelse	60
4.3 Finansinspektionens allmänna råd om ansökan om tillstånd att driva bank- eller finansieringsrörelse	60
5 Den nya regleringens konsekvenser	60
5.1 Allmänt om konsekvenser	60
5.2 Allmänt om konsekvenser	61
5.3 Konsekvenser för små företag	64
5.4 Konsekvenser för konkurrensen på marknaden	64
5.5 Konsekvenser för samhällsekonomin och konsumenterna	64
5.6 Konsekvenser för Finansinspektionen	65

1 Utgångspunkter

1.1 Målet med regleringen

Under de senaste åren har det lagts ned mycket arbete på att ta fram nya och bättre regler för bankers kapital och likviditet, vilket varit befogat och ändamålsenligt. Sett i ett större sammanhang är den nya regleringen av kapital och likviditet ändå avhängig av att företagen, dess ledning och styrelse, sköter företagen på ett bra sätt. Styrning, riskhantering och kontroll är därmed det mest centrala området för ledningen av finansiella företag. En robust och effektiv styrning och kontroll bidrar dels till att skapa högre förtroende för de finansiella marknaderna bland kunder och investerare, dels till att skapa mer stabila finansiella företag och därmed ökad stabilitet i det finansiella systemet.

De nya föreskrifterna och allmänna råden om styrning, riskhantering och kontroll syftar till att säkerställa att kreditinstitut, dvs. banker och kreditmarknadsföretag, har en god styrning, riskhantering och kontroll. Det är ett faktum att brister i styrningen och kontrollen i företagen ofta leder till otydliga rättsliga och operativa strukturer och undermålig riskkontroll eller regelefterlevnad, medan en väl fungerande styrning och kontroll å andra sidan avspeglar sig i väl fungerande rutiner och processer.

I föreskrifterna ställs nya krav på vilka interna regler, rutiner och processer som ett företag ska ha för att säkra en god styrning, riskhantering och kontroll. I föreskrifterna finns också regler om hur styrelsen ska arbeta med att styra och kontrollera företaget. Avsikten är även att säkerställa styrelseledamöternas medvetenhet om företagets risker och därmed säkerställa att företagen har nödvändiga riskhanteringsprocesser och kontrollsystem. Föreskrifterna innehåller också tydliga krav på intern rapportering till styrelse och ledning i fråga om risker och regelefterlevnad, vilket ska öka styrelsens inblick i, förståelse för och kontroll över företagets risker. Vidare ställs i föreskrifterna tydligare krav på hantering av intressekonflikter.

I föreskrifterna finns även specifika krav på riskhantering, däribland hur ett företag ska hantera risker i samband med att det inför nya produkter och tjänster. Alla företag som omfattas av föreskrifterna ska ha en funktion för riskkontroll, en funktion för regelefterlevnad och en funktion för internrevision. Reglerna anger även att företagen ska ha tillräckligt med personal, sakkunskap och tillgång till information i funktionerna för att kunna hantera arbetet. Därutöver innehåller föreskrifterna regler för uppdragsavtal, dvs. när ett företag lägger ut delar av sin verksamhet på någon annan.

I dag regleras området styrning, riskhantering och kontroll framför allt i lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse (LBF), lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden (LV) och Finansinspektionens allmänna råd (FFFS 2005:1) om styrning och kontroll av finansiella företag samt Europeiska

bankmyndighetens (Eba) riktlinjer för intern styrning (GL 44). Regleringen består således i väsentlig utsträckning av allmänna råd och riktlinjer, dvs. regler som inte är tvingande. Denna situation är emellertid inte tillfredsställande eftersom styrning, riskhantering och kontroll av kreditinstitut är så centralt för den finansiella stabiliteten. Finansinspektionen inför därför bindande reglering i form av föreskrifter. I regelarbetet har Finansinspektionen tagit hänsyn till de allmänna råden och till GL 44 och i många avseenden låtit dem tjäna som utgångspunkt. Föreskrifterna bygger följaktligen främst på de nuvarande allmänna råden om styrning och kontroll av finansiella företag samt på riktlinjerna i GL 44. För värdepappersbolag och fondbolag finns det redan bindande regler på området.

Utöver att anpassa föreskrifterna efter den internationella regelutvecklingen har Finansinspektionen i arbetet även tagit hänsyn till erfarenheter och iakttagelser som myndigheten gjort i sin tillsyn av de finansiella företagen.

Med anledning av de nya föreskrifterna görs även följdändringar i Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2007:16) om värdepappersrörelse (värdepappersföreskrifterna).

1.2 Nuvarande och kommande reglering

Ett kreditinstituts verksamhet regleras huvudsakligen i LBF. De kreditinstitut som har tillstånd att driva värdepappersrörelse ska även följa vissa bestämmelser i LV. Enligt 6 kap. 2 § första stycket LBF ska ett kreditinstitut identifiera, mäta, styra, internt rapportera och ha kontroll över de risker som dess rörelse är förknippad med. Företaget ska härvid se till att det har en tillfredsställande intern kontroll. De införda reglerna har sitt ursprung i artikel 22 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/48/EU (kreditinstitutsdirektivet), av vilket det framgår att de tekniska kriterierna i fråga om organisation och riskhantering i bilaga V till direktivet ska beaktas. Motsvarande bestämmelser finns för värdepappersbolag i 8 kap. 4 § första stycket LV. Finansinspektionens allmänna råd om styrning och kontroll av finansiella företag fungerar som vägledning till kraven i 6 kap. 2 § LBF. Finansinspektionen har även med stöd av befintligt bemyndigande i LV meddelat värdepappersföreskrifterna. Reglerna om styrning, riskhantering och kontroll i LV och värdepappersföreskrifterna har sitt ursprung i Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/39/EG¹ (Mifid) och dess genomförandedirektiv (genomförandedirektivet)².

Frågor om styrning, riskhantering och kontroll har varit i fokus sedan finanskrisens början hos politiker, tillsynsmyndigheter och marknadsaktörer.

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/39/EG av den 21 april 2004 om marknader för finansiella instrument och om ändring av rådets direktiv 85/611/EEG och 93/6/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/12/EG samt upphävande av rådets direktiv 93/22/EEG.

² Kommissionens direktiv 2006/73/EG av den 10 augusti 2006 om genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/39/EG vad gäller organisatoriska krav och villkor för verksamheten i värdepappersföretag, och definitioner för tillämpning av det direktivet.

Den s.k. Larosière-rapporten,³ som publicerades i februari 2009, lade grunden för en ny sorts reglering inom EU som innebär en starkare och bättre koordinerad tillsyn och en effektiv krishantering. I rapporten finns en analys av de huvudsakliga orsakerna till finanskrisen såsom makroekonomiska orsaker (likviditet, låga räntor, fastighetsbubbla osv.), undermålig riskhantering och misstag i bolagsstyrning. Den pekar även på brister i övervakning och tillsyn av den finansiella marknaden. I rapporten rekommenderades ett nytt europeiskt ramverk för att säkra den finansiella stabiliteten inom EU, vilket har lett till att tre nya europeiska tillsynsmyndigheter inom den finansiella sektorn har etablerats, däribland den Europeiska bankmyndigheten, Eba.

Eba beslutade under hösten 2011 om nya riktlinjer om intern styrning (GL 44) för att stärka företagens interna styrning och kontroll och skapa enhetliga regler på området inom EU. Riktlinjerna bygger delvis på den tidigare Europeiska banktillsynskommitténs (Cebs) rekommendationer, men har utökats med nya kapitel om tydlighet i bolagsstrukturen, tillsynsmyndighetens roll, uppgifter och ansvar samt it-system och kontinuitetsplanering. Riktlinjerna har utfärdats på grundval av artikel 16 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1093/2010.⁴ Syftet är att harmonisera förväntningarna på tillsynen och underlätta tillämpningen av sunda interna styrformer i linje med artikel 22 och bilaga V i kreditinstitutsdirektivet och de nationella bolagsrättsliga reglerna.⁵

EU beslutade under sommaren 2013 om ett nytt kapitaltäckningsregelverk som består av dels en förordning⁶ (CRR) som är direkt gällande svensk rätt sedan den 1 januari 2014, och ett direktiv⁷ (CRD 4) som ska genomföras i svensk rätt. Regeringen tillsatte under 2012 en utredning med uppdrag att föreslå de lagändringar som krävs för att införliva kapitaltäckningsreglerna i CRD 4 i svensk rätt, den s.k. kapitaltäckningsutredningen. Utredningen överlämnade sitt förslag Förstärkta kapitaltäckningsregler (SOU 2013:65) till regeringen den 16 september 2013. I betänkandet föreslås de ändringar i svensk lagstiftning som krävs med anledning av CRD 4 från och med den 1 juli 2014. Därutöver föreslås att vissa av artiklarna i direktivet ska införas genom regeringsförordningar eller myndighetsföreskrifter. När det står klart hur direktivet kommer att genomföras i svensk rätt kommer de nya föreskrifterna anpassas i enlighet med detta. Det är därför sannolikt att Finansinspektionen kommer att behöva göra vissa ändringar i föreskrifterna redan i samband med att den nya svenska lagstiftningen kommer på plats vid halvårsskiftet.

³ The high-level group on financial supervision in the EU, Report.

⁴ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1093/2010 av den 24 november 2010 om inrättande av en europeisk tillsynsmyndighet (Europeiska bankmyndigheten), om ändring av beslut nr 716/2009/EG och om upphävande av kommissionens beslut 2009/78/EG.

⁵ Kapitel I 1 GL 44.

⁶ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012.

⁷ Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/36/EU av den 26 juni 2013 om behörighet att utöva verksamhet i kreditinstitut och om tillsyn av kreditinstitut och värdepappersföretag, om ändring av direktiv 2002/87/EG och om upphävande av direktiv 2006/48/EG och 2006/49/EG.

1.3 Regleringsalternativ

Om riktlinjer från Eba

Ebas uppdrag är att säkerställa att det finns en samlad uppsättning harmoniserade regler och enhetliga tillsynsrutiner som de nationella tillsynsmyndigheterna följer. Arbetsrutinen för detta är att Eba lämnar förslag på tekniska standarder för tillsyn eller genomförande som sedan antas av Europeiska kommissionen i form av förordningar eller beslut. Eba har även möjlighet att själv initiera och besluta om riktlinjer och rekommendationer riktade till behöriga myndigheter eller finansmarknadsaktörer. Såväl tekniska standarder som riktlinjer och rekommendationer tas fram inom Eba i arbetsgrupper som består av tjänstemän från de nationella tillsynsmyndigheterna och tjänstemän från Eba. Riktlinjerna beslutas av Ebas tillsynsstyrelse som också beslutar att överlämna förslag till tekniska standarder till den Europeiska kommissionen för godkännande. Eba samråder om tekniska standarder och riktlinjer med en extern intressentgrupp under arbetets gång och genom ett särskilt konsultationsförfarande ges alla intresserade möjlighet att lämna synpunkter.

I de riktlinjer som Eba utfärdar med stöd av artikel 16.3 i Europaparlamentet och rådets förordning (EU) nr 1093/2010 anges att de behöriga myndigheterna och finansinstituten ”med alla tillgängliga medel ska söka följa dessa riktlinjer och rekommendationer”.

Genomförande av Ebas riktlinjer och rekommendationer

Finansinspektionens styrelse beslutade i februari 2013 att ställa sig bakom den syn på genomförande av de europeiska tillsynsmyndigheternas riktlinjer och rekommendationer som framgår av promemorian Genomförande av de europeiska tillsynsmyndigheternas riktlinjer och rekommendationer av den 8 februari 2013. Promemorian finns publicerad på Finansinspektionens webbplats, fi.se. Finansinspektionen anser att riktlinjer från de tre europeiska tillsynsmyndigheterna (Esa) riktade till behöriga myndigheter eller finansmarknadsaktörer är att jämställa med svenska allmänna råd. Esa-förordningarna innebär som angetts ovan att behöriga myndigheter eller finansmarknadsaktörer direkt på grund av förordningarna med alla tillgängliga medel ska söka följa dessa riktlinjer. Eftersom förordningarna är direkt gällande kommer Finansinspektionen inte att utfärda några egna allmänna råd. Däremot kan myndigheten om den bedömer att det behövs, omarbeta riktlinjer till bindande regler i form av föreskrifter.

Regleringsalternativ

Finansinspektionen har övervägt andra möjligheter för att säkra att företagen hanterar sina risker på ett tillfredsställande sätt samt att de upprätthåller tillräcklig styrning och kontroll än genom att införa tvingande regler på området. Det finns som tidigare nämnts riktlinjer från Eba och rekommendationer från Cebis på området. Riktlinjerna från Eba är, som

framgår ovan, att betrakta som allmänna råd som företag kan avvika från om de kan visa att syftet med råden uppfylls även på ett annat sätt som företaget väljer att arbeta på.

Ett alternativ till att ge ut nya föreskrifter är att överlåta till branschen att själv reglera området. Skillnaderna mellan företagen är dock så stora att Finansinspektionen bedömer att det är svårt att uppnå en sådan samsyn att självreglering blir effektivt. Risken är att det utan bindande regler på en ändamålsenlig detaljnivå ges alltför stort utrymme för tolkningar, vilket försvårar för företagen att tillämpa reglerna och för Finansinspektionen att utöva tillsyn och föra dialog med företagen.

Ett annat alternativ är att behålla nuvarande regler. Kreditinstituten skulle då även fortsättningsvis följa de allmänna råden om styrning och kontroll av finansiella företag, värdepappersföreskrifterna samt GL 44. Finansinspektionen anser emellertid att det inte är tillräckligt att kreditinstitutens verksamhet i väsentlig utsträckning regleras genom allmänna råd.

Ytterst får samhället och konsumenterna bära kostnaderna när företagens styrning, riskhantering och kontroll inte fungerar tillfredställande. Finansinspektionen bedömer därför att området styrning, riskhantering och kontroll är så viktigt och centralt för det finansiella systemets stabilitet att det behövs tvingande föreskrifter. Av de olika alternativen bedömer Finansinspektionen sammanfattningsvis att en bindande reglering på området är nödvändig. Att det dessutom redan finns bindande reglering på området för fondbolag och värdepappersbolag talar även för detta.

1.4 Rättsliga förutsättningar

Finansinspektionen får utfärda föreskrifter om vilka åtgärder ett kreditinstitut ska vidta för att bl.a. uppfylla kraven på riskhantering, genomlysning och sundhet i 6 kap. LBF med stöd av bemyndigandet i 16 kap. 1 § 3 LBF och 5 kap. 2 § 4 förordningen (2004:329) om bank- och finansieringsrörelse. I fråga om företag som driver värdepappersrörelse gäller även bemyndiganden i 8 kap. 42 § 2 LV och 6 kap. 1 § 9 förordningen (2007:572) om värdepappersmarknaden.

Beträffande de bestämmelser som införs om hantering av uppdragsavtal, föreskriver Finansinspektionen om detta med stöd av ovanstående bemyndiganden. Flera remissinstanser har ställt frågan om med vilket stöd som Finansinspektionen utfärdar föreskrifter om uppdragsavtal. I kravet på att ett företag ska identifiera, mäta, styra och ha kontroll över sina risker ingår även att företaget ska ha kontroll över de risker som ett uppdragsavtal kan medföra. Finansinspektionen anser att detta tydligt talar för att det bemyndigande som myndigheten har fått för att föreskriva om hur företag ska hantera sina risker även innebär en rätt att ge ut föreskrifter om hur företagen ska hantera riskerna som en utläggning av delar av verksamheten medför.

1.5 Ärendets beredning

Finansinspektionen har i arbetet med föreskrifterna konsulterat och haft flera möten med en extern referensgrupp bestående av representanter från Svenska Bankföreningen, Finansbolagens Förening, Svenska Fondhandlareföreningen och Sparbankernas Riksförbund.

Finansinspektionen lämnade i en remiss den 25 juni 2013 förslag till föreskrifterna och de allmänna råden. Remissen innehöll en remisspromemoria, förslag till nya föreskrifter om styrning, riskhantering och kontroll samt förslag till ändringar i värdepappersföreskrifterna och i Finansinspektionens allmänna råd (FFFS 2005:1) om styrning och kontroll av finansiella företag.

Finansinspektionen höll ett öppet remissmöte med representanter från branschen och andra intressenter. Skriftliga synpunkter har kommit in från Svenska Bankföreningen, Svenska Fondhandlareföreningen, Sparbankernas Riksförbund, Advokatsamfundet, Pensionsmyndigheten, Regelrådet, Näringslivets regelnämnd, Finansförbundet, Nordea, Kollegiet för svensk bolagsstyrning, Finansbolagens förening, FAR, Revisorsnämnden, Internrevisorernas förening och Skatteverket. En del andra remissinstanser, bl.a. Sveriges Riksbank, har tillstyrkt remissförslaget utan att lämna några närmare synpunkter. Finansinspektionen har efter remitteringen bearbetat föreskriftsförslaget och i arbetet beaktat remissinstansernas synpunkter.

De viktigaste synpunkterna redovisas och bemöts under respektive avsnitt. Föreskrifterna har även bearbetats redaktionellt.

1.6 Ikraftträdandebestämmelser

Finansinspektionens ställningstagande: De nya föreskrifterna träder i kraft den 1 april 2014 med undantag från kraven i 2 kap. 7 § som träder i kraft den 1 januari 2015.

Remissförslaget: Innehöll förslag om att föreskrifterna ska träda i kraft den 1 januari 2014.

Remissinstanserna: *Svenska Bankföreningen, Svenska Fondhandlareföreningen, Sparbankernas riksförbund och Finansbolagens Förening* har haft synpunkter på att förslaget inte innehåller några övergångsbestämmelser.

Finansinspektionens skäl: Finansinspektionen inför inte några generella övergångsbestämmelser i föreskrifterna eftersom företagen sedan en längre tid, med alla tillgängliga medel, redan ska följa riktlinjerna i GL 44 och Finansinspektionens allmänna råd om styrning och kontroll av finansiella företag. Därför bedöms det att företagen redan tillämpar merparten av bestämmelserna i de nya föreskrifterna. Kraven i 2 kap. 7 § i fråga om att ett företag ska ha förmåga att samla in och automatiskt sammanställa data för företagets väsentliga och mätbara risker träder dock inte i kraft förrän den 1 januari 2015. Skälen för detta är att det i vissa fall kan komma att krävas

betydande it-investeringar och att det tar lång tid att få de nödvändiga systemen på plats.

2 Motivering och överväganden

2.1 Förhållandet mellan GL 44 och föreskrifterna

Vad som anges i remisspromemorian om förhållandet mellan GL 44 och föreskrifterna kan behöva förtydligas. Finansinspektionen vill därför klargöra att vissa av riktlinjerna i GL 44 tjänat som utgångspunkt i arbetet med att ta fram de nya föreskrifterna. Finansinspektionen har tagit särskild hänsyn till sådana riktlinjer som innebär tydliga handlingsregler. Dessa har påverkat utformningen och betydelsen av en del av reglerna i föreskrifterna. Innebörden av föreskrifterna stämmer därför i vissa delar överens med riktlinjerna. Föreskrifterna och riktlinjerna är dock inte identiska. Det bör understrykas att det är föreskrifterna som gäller som tvingande regler i Sverige. Riktlinjerna gäller som allmänna råd, om inte Finansinspektionen anmäler till Eba att riktlinjerna inte ska följas. I den löpande tillsynen kommer Finansinspektionen att följa upp hur riktlinjerna efterlevs. Ett företag som inte följer de allmänna råden måste kunna förklara hur det trots detta uppfyller kraven i de bakomliggande bestämmelserna.

I samband med att GL 44 trädde i kraft meddelade Finansinspektionen också Eba om sin avsikt att tillämpa riktlinjerna i tillsynen. I enlighet med artikel 16.3 i Europaparlamentet och rådets förordning (EU) nr 1093/2010 ska instituten med alla tillgängliga medel söka följa riktlinjerna.

2.2 De tre försvarslinjerna

Finansinspektionen har när det gäller hur företagen ska organisera sin verksamhet, tagit hänsyn till den s.k. Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commissions (COSO) principer om de tre försvarslinjerna. Dessa innebär i korthet att den första försvarslinjen är en beskrivning av det ansvar som affärsverksamheten har för att säkerställa att företaget tar risker under kontrollerade och medvetna former. Det är affärsverksamheten som har det delegerade ansvaret att genomföra företagets beslutade riskstrategi och att säkerställa att företaget håller sig inom de limiter som styrelsen satt upp. Den första försvarslinjen utgörs alltså av affärsverksamheten som utför den dagliga riskhanteringen. Den andra försvarslinjen utgörs av funktionen för riskkontroll och funktionen för regelefterlevnad som bl.a. övervakar, kontrollerar och rapporterar företagets risker och hur det följer interna och externa regelverk. Den tredje försvarslinjen består av en oberoende internrevisionsfunktion, direkt underställd styrelsen, som bl.a. ska utföra en regelbunden granskning av såväl ledning som företagets interna kontroller, kontrollfunktionernas arbete och företagets riskhantering. Internrevisionsfunktionens arbete syftar även till att bidra till bestående förbättringar i verksamheten.

2.3 Svensk kod för bolagsstyrning

Kollegiet för svensk bolagsstyrning anför i sitt remissvar att reglerna är rimliga och väl avvägda, men konstaterar samtidigt att Finansinspektionen i sin remisspromemoria inte beaktat eller refererat till Svensk kod för bolagsstyrning (koden), trots att den måste tillämpas av de kreditinstitut vars aktier är upptagna till handel på en reglerad marknad. Kollegiet påpekar också att kodens bestämmelser i allmänhet anses utvisa vad som utgör god svensk bolagsstyrning. Finansinspektionen har i arbetet med föreskrifterna beaktat nuvarande lagstiftning, liksom praxis och normer på området, såsom koden, men vill dock i sammanhanget poängtera att inte samtliga företag som omfattas av föreskrifterna ska följa koden. Endast de företag vars aktier är upptagna till handel på en svensk reglerad marknad omfattas av denna kod.

2.4 Tillämpningsområde

2.4.1 Tillämpning på kreditinstitut och på värdepappersrörelse i dessa företag m.m.

Finansinspektionens ställningstagande: De nya föreskrifterna ska tillämpas på kreditinstitut (banker och kreditmarknadsföretag) och på eventuell värdepappersrörelse i dessa företag. Dessa institut kallas i föreskrifterna gemensamt för företag. De allmänna råden (FFFS 2005:1) om styrning och kontroll av finansiella företag gäller inte längre för kreditinstitut.

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: *Svenska Bankföreningen* och *Svenska Fondhandlareföreningen* anser att föreskrifterna bör samordnas med de regler som gäller för bolag som driver värdepappersrörelse utan tillstånd att också driva bank- eller finansieringsrörelse. De båda föreningarna vill att Finansinspektionen analyserar de eventuella konflikter som kan uppstå mellan dessa föreskrifter och andra gällande regler, t.ex. rekommendationer och standarder utfärdade av Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten (Esma) och andra länders genomförande av Ebas rekommendationer i GL44. De framhåller också att det bör analyseras hur eventuella konflikter mellan olika regelverk bör hanteras av företagen som omfattas av föreskrifterna. *Näringslivets regelnämnd* efterfrågar ett klargörande om större företag med särskilda finansförvaltningar, som är organiserade internt i företaget eller genom dotterföretag, ska omfattas av föreskrifterna.

Finansinspektionens skäl:

Allmänt om tillämpning på kreditinstitut

Det framgår av 6 kap. 2 § första stycket LBF att ett kreditinstitut ska identifiera, mäta, styra, internt rapportera och ha kontroll över de risker som dess rörelse är förknippad med. Institutet ska härvid se till att det har en tillfredsställande intern kontroll. Motsvarande bestämmelse finns för

värdepappersbolag i 8 kap. 4 § LV. Bestämmelserna motsvaras av artikel 22 i kreditinstitutsdirektivet, av vilken det framgår att de tekniska kriterierna i bilaga V till direktivet ska beaktas. Varje enskilt kreditinstitut ska enligt artikel 68.1 i direktivet uppfylla de förpliktelser som anges i artikel 22.

När det gäller frågan från Näringslivets regelnämnd om större företag med särskilda finansförvaltningar så antar Finansinspektionen att denna fråga handlar om företag som finansierar andra företag i samma koncern och att koncernen inte har som huvudsakligt ändamål att driva finansiell verksamhet. I 2 kap. 3 § punkten 6 LBF finns ett undantag från tillståndsplikt för sådana företag. Ett sådant företags verksamhet är alltså, förutsatt att villkoren i undantagsbestämmelsen uppfylls, inte tillståndspliktig enligt LBF och träffas inte heller av föreskrifternas tillämpningsområde.

För tillämpning av föreskrifterna på finansiella företagsgrupper hänvisas till avsnitt 2.4.2.

Närmare om tillämpning på kreditinstitut som driver värdepappersrörelse

De kreditinstitut som har tillstånd att driva värdepappersrörelse måste i dag följa flera olika författningar när det gäller intern styrning och kontroll. För verksamheten i kreditinstitutet bör företaget följa de allmänna råden om styrning och kontroll av finansiella företag och för sin värdepappersrörelse ska det efterleva bestämmelserna i värdepappersföreskrifterna. Med de nya föreskrifterna kommer kreditinstitutet huvudsakligen bara tillämpa en och samma föreskrift på detta område.

De grundläggande kraven på bl.a. riskhantering i LV och LBF härrör inte från Mifid-direktivet, utan från kapitaltäckningsdirektivet. Dessa krav har tillkommit av stabilitetsskäl och går således utöver de konsumentskyddsintressen som Mifid-direktivet främst ska tillgodose. Bestämmelserna om riskhantering gäller hela institutets verksamhet, dvs. även värdepappersrörelsen i ett kreditinstitut. Det framgår dels av förarbetena⁸, dels av hur lagstiftaren har valt att begränsa 8 kap. 3–8 §§ LV till att endast omfatta värdepappersbolag och inte värdepappersinstitut. Det innebär att ett kreditinstitut som brister i sin organisation och riskhantering när det gäller värdepappersrörelsen ytterst måste bedömas utifrån LBF. Eftersom bestämmelserna i LBF om organisation och riskhantering (inklusive företagets kontrollfunktioner) gäller för hela rörelsen, kan värdepappersrörelsen i ett kreditinstitut inte undantas från de nya föreskrifternas tillämpningsområde. I så fall skulle dessa föreskrifter inte överensstämja med de grundläggande kraven i LBF och kapitaltäckningsdirektivet.

Finansinspektionen beslutar därför att de nya föreskrifterna om styrning, riskhantering och kontroll även ska omfatta den värdepappersrörelse som ett kreditinstitut eventuellt driver. Det innebär att kreditinstitut med tillstånd att driva värdepappersrörelse inte längre ska tillämpa 6 kap. om organisatoriska

⁸ Prop. 2006/07:5 s. 129 ff.

krav och 9 kap. om uppdragsavtal i värdepappersföreskrifterna. Däremot ska sådana företag i de delar som inte gäller organisatoriska krav och uppdragsavtal tillämpa värdepappersföreskrifterna som tidigare. För sådana företag gäller inte heller bestämmelserna om intressekonflikter i föreskrifterna (4 kap. 3–6 §§) i den del av verksamheten som avser värdepappersrörelse. Värdepappersbolagen påverkas inte av de nya reglerna.

Sammanfattningsvis innebär detta att värdepappersrörelsen i ett kreditinstitut respektive i ett värdepappersbolag delvis kommer att behöva följa olika regelverk. Det innebär också, liksom tidigare, att värdepappersrörelsen i ett kreditinstitut delvis kommer att omfattas av en särreglering som inte gäller för kreditinstitutets övriga verksamhet. Det kan uppstå konflikter när olika regelverk gäller för ett företags olika delar av verksamheten. Riskerna finns dock redan med nuvarande regelverk, men den bör minska mot bakgrund av den harmonisering av de bakomliggande regelverken som EU arbetar för. Finansinspektionen har i arbetet med föreskrifterna löpande analyserat regelverken för kreditinstitut och värdepappersbolag och i möjligaste mån utformat föreskrifterna så att regelkonflikter undviks. De eventuella konflikter som kan uppstå bör enligt Finansinspektionen vara relativt begränsade och möjliga att hantera för ett företag som försäkras sig om att följa reglerna.

2.4.2 Tillämpning på finansiella företagsgrupper

Finansinspektionens ställningstagande: Föreskrifterna ska inte tillämpas på finansiella företagsgrupper. Finansinspektionen avser dock att införa sådana bestämmelser i ett senare skede.

Remisspromemorian: Förslaget innehöll en bestämmelse (1 kap. 1 §) om att föreskrifterna, utöver att tillämpas på det enskilda institutet, även skulle tillämpas på en finansiell företagsgrupp.

Remissinstanserna: *Advokatsamfundet* anför att det är oklart vad det innebär att reglerna ska tillämpas på gruppnivå. Samfundet vill ha ett förtydligande i frågan om moderföretag måste uppfylla föreskrifterna för varje enskilt dotterföretag och hur moderbolagets åtgärder för att uppfylla gruppkraven förhåller sig till dotterbolagens (och deras styrelser) självständighet. *Svenska Bankföreningen* framhåller tillsammans med *Svenska Fondhandlareföreningen* att föreskrifternas bestämmelser bör samordnas med de regler som gäller för bolag som driver värdepappersrörelse utan tillstånd att också driva bank- eller finansieringsrörelse. De vill att det klargörs om dotterföretag som är t.ex. fondbolag, värdepappersbolag och försäkringsföretag omfattas av reglerna. Föreningarna efterfrågar också ett klargörande av hur föreskrifterna ska tillämpas på styrelse och verkställande direktör i dotterföretagen i en finansiell företagsgrupp.

Finansinspektionens skäl: Kravet på en enhetlig och integrerad riskhantering inom en finansiell företagsgrupp härrör, som redogjorts för ovan, från artikel 73.3 i kreditinstitutsdirektivet. Av artikeln framgår att det är moder- och dotterföretag som omfattas av direktivet som ska omfattas av bestämmelsen.

Bestämmelsen har införts i 9 kap. 5 § andra stycket i kapitaltäckningslagen. Där framgår att en finansiell företagsgrupp (enligt en definition i lagen) ska följa kraven i 6 kap. 2 § första stycket och 3 § i LBF.

Artikel 73.3 i kreditinstitutsdirektivet har överförts i oförändrad lydelse till artikel 109.2 i CRD 4. Enligt kapitaltäckningsutredningens förslag justeras den tidigare lydelsen i 9 kap. 5 § andra stycket i kapitaltäckningslagen på så sätt att ett ansvarigt institut pekas ut som ansvarig för att uppfylla kraven på bl.a. riskhantering på grupp- eller undergrupp-nivå. I utredningen föreslås att bestämmelsen införs i den nya lagen om tillsyn över kredit- och värdepappersinstitut. Enligt betänkandet innebär ett utpekande av ett ansvarigt institut ingen skillnad i sak i förhållande till tidigare lagstiftning. Finansinspektionen lämnade synpunkter på kapitaltäckningsutredningens förslag (FI Dnr 13-10311) och ställde sig i sitt remissvar frågande till det sätt som utredningen föreslår att artikeln ska genomföras i svensk rätt. Detta eftersom direktivet pekar ut såväl moder- som dotterbolag som ansvariga för att uppfylla gruppkraven. Därutöver ställs i direktivet ett uttryckligt krav på att moder- och dotterföretag som omfattas av CRD 4 ska säkerställa att även dotterföretag som inte omfattas av direktivet inrättar enhetliga och väl integrerade styrformer, processer och rutiner. Denna bestämmelse ska enligt betänkandet införas i myndighetsföreskrifter.

Då det inte är klart hur gruppkraven i direktivet ska genomföras i svensk rätt, anser Finansinspektionen att ett krav på att en finansiell företagsgrupp ska tillämpa föreskrifterna, riskerar att skapa betydande svårigheter för företagen. De riskerar om remissförslaget till gruppbestämmelse i föreskrifterna kvarstår, att få anpassa sig efter ett utökat gruppkrav kort tid efter det att föreskrifterna trätt i kraft. Finansinspektionen kommer därför inte i nuläget att införa kravet på grupp-tillämpning i föreskrifterna. Det kommer i stället att införas i ett senare skede då det är klart hur gruppkraven i CRD 4 ska genomföras i svensk rätt. Kravet i kapitaltäckningslagen på att en finansiell företagsgrupp ska uppfylla bestämmelser om riskhantering och genomlysning i 6 kap. 2 § första stycket samt 6 kap. 3 § LBF kvarstår dock.

2.5 Gränsdragning till kommande föreskrifter om hantering av operativa risker respektive föreskrifter om it-system, informationssäkerhet och insättningssystem

Inom Finansinspektionen pågår arbete med att ta fram två separata föreskrifter om dels hantering av operativa risker, dels hantering av it-system, informationssäkerhet och insättningssystem i företagen. De nya föreskrifterna har samordnats med dessa regelarbeten, i syfte att skapa såväl tydliga regler som distinkta gränsdragningar mellan författningarna.

Riktlinjerna GL 44 kommer även till viss del att påverka innehållet i de två hanteringsföreskrifterna.

2.6 Proportionalitetsprincipen

Finansinspektionens ställningstagande: Proportionalitetsprincipen gäller om det anges särskilt i föreskrifterna. Principen gäller även i den mån som det följer av tillämpliga bestämmelser i lag. Flera remissinstanser påpekar att detta inte framgår tillräckligt klart av det remitterade förslaget och Finansinspektionens ställningstagande utvecklas därför i denna promemoria.

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: *Svenska Bankföreningen* och *Svenska Fondhandlareföreningen* anför att proportionalitetsprincipen följer av lag och bör tillämpas i fråga om de krav som ställs i föreskrifterna. De båda föreningarna skriver i sitt gemensamma remissvar att Finansinspektionen valt att i remissförslaget införa denna princip endast på vissa klart avgränsade områden och de ifrågasätter om detta är förenligt med lagens krav. *Sparbankernas Riksförbund* framför liknande synpunkter. *Advokatsamfundet* ställer frågan om inte en generell bestämmelse om proportionalitet bör införas i föreskrifterna.

Finansinspektionens skäl: Vid all rättstillämpning gäller en proportionalitetsprincip, det följer av såväl gemenskapsrätten som av svensk rätt, som bl.a. innebär att ingripanden inte ska gå utöver vad som behövs med hänsyn till ändamålet. Även utformningen av författningar är underkastad en proportionalitetsbedömning och det är den som diskuteras här.

Av förarbetena till 6 kap. LBF framgår att kraven på instituten enligt bestämmelserna om soliditet och likviditet, riskhantering och genomlysning kan variera med de verksamheter instituten ägnar sig åt.⁹ Bestämmelserna i 6 kap. 1–3 §§ LBF ska enligt 6 kap. 4 a § samma lag omfattas av proportionalitet och enligt förarbetena till denna bestämmelse framgår det att Finansinspektionen bör beakta proportionalitetsprincipen när den utformar föreskrifter. Det är alltså fråga om proportionalitet vid regelgivning. Finansinspektionen har i arbetet med de nya föreskrifterna beaktat proportionalitetsprincipen och har bedömt att det i vissa fall kan klargöras att principen medger olika krav på olika företag.

Exempel på bestämmelser som kan omfattas av proportionalitet är de allmänna organisatoriska kraven i 2 kap. 1 § i föreskrifterna. Det innebär dock inte att t.ex. små företag som driver mindre komplex verksamhet helt ska befrias från att tillämpa bestämmelserna, utan att företagen utifrån verksamhetens art, omfattning och komplexitet ska anpassa sig till de organisatoriska kraven. Ett annat exempel på proportionalitet är kravet på att utse en riskchef enligt 7 kap. 4 §, som bara aktualiseras om det är proportionerligt i förhållande till det enskilda företaget.

⁹ Prop. 2002/03:39 s. 275, 277 och 279 f.

I vissa fall framgår det tydligt av föreskrifterna vad proportionalitetsprincipen kan innebära. Det gäller t.ex. möjligheten för små företag med mindre komplex verksamhet att kombinera funktionen för regelefterlevnad med funktionen för riskkontroll (se avsnitt 3.9). Något ytterligare utrymme för tillämpning av proportionalitetsprincipen finns inte i denna bestämmelse.

Ett företags storlek kan bestämmas utifrån en samlad bedömning av olika kriterier såsom balansomslutning, storlek på kapitalbasen, marknadsandelar av olika verksamhetsgrenar, antalet anställda, associationsform och om företagets aktier är upptagna till handel osv. I bedömningen av verksamheters art, omfattning och komplexitet bör företaget ta hänsyn till de olika tillstånd det har (t.ex. tillstånd att använda interna metoder för beräkning av kapitalkrav), de faktiska verksamheter företaget driver (såsom t.ex. investment- eller private banking, kreditgivning och omfattande egen trading) samt komplexiteten i de produkter som tillhandahålls.

2.7 Interna regler

Finansinspektionens ställningstagande: Finansinspektionen inför bestämmelser om att ett företag ska ha interna regler om bl.a. intern styrning och kontroll (2 kap. 5 §), företagets redovisning och riskrapportering (2 kap. 8 §), hantering av intressekonflikter (4 kap.), riskhantering (5 kap. 3 §), kontrollfunktionerna (6 kap. 2 §), regelefterlevnadsrisker (8 kap.) samt uppdragsavtal (10 kap. 2 §). Flera av de interna reglerna ska företagets styrelse eller verkställande direktör besluta om.

Remisspromemorian: Förslaget hade i huvudsak samma innehåll.

Remissinstanserna: Lämnar synpunkter som Finansinspektionen redogör för t.ex. i avsnitt 3.1 samt 3.4.

Finansinspektionens skäl: Interna regler är av stor vikt för styrningen av företaget och en förutsättning för att företaget ska kunna driva en sund verksamhet som lever upp till gällande regelverk. Den interna styrningen av ett företag bygger bl.a. på att olika interna styrdokument utfärdas av styrelsen, den verkställande direktören och andra befattningshavare. Det finns olika uppfattningar om vad dessa dokument bör kallas och hur namnet bör skifta beroende på vem som är utfärdaren. Många företag har arbetat fram egna system med styrdokument på olika nivåer och har då gett dokumenten egna interna namn. Inte sällan gäller dessa inom hela koncernen som företaget ingår i. Det är för att inte i onödan försvåra detta arbete som begreppet ”interna regler” införs i föreskriften. Interna regler definieras som policy- och styrdokument, riktlinjer, instruktioner eller andra skriftliga dokument genom vilka verksamheten styrs. Avsikten är att göra det möjligt för ett företag att ha ett internt system med styrdokument på olika nivåer där de styrdokument som styrelsen har fastställt anger de viktigaste och mest grundläggande principerna och sätter ramarna för företagets verksamhet. De interna reglerna ska i flera fall beslutas av styrelsen. Den verkställande direktören ska också besluta om vissa interna regler. Dessa interna regler är av sådan särskild betydelse för företaget

att det inte är lämpligt att lägga ansvaret på någon annan än styrelsen eller den verkställande direktören. De interna reglerna bör kunna vara av övergripande karaktär, vilket innebär att det inte borde finnas särskilt stora praktiska svårigheter för styrelsen eller i förekommande fall den verkställande direktören att fastställa dem.

2.8 Vissa definitioner m.m.

Funktion

Finansinspektionens ställningstagande: Med funktion avses i föreskrifterna en enhet eller avdelning som består av en eller flera personer med uppdrag att utföra en eller flera uppgifter inom verksamheten.

Remisspromemorian: Remissförslaget hade i huvudsak samma innehåll, men nu görs det tydligare i föreskrifterna att begreppet funktion inte bara omfattar kontrollfunktionerna.

Remissinstanserna: Hade inga synpunkter.

Finansinspektionens skäl: Finansinspektionen justerar definitionen så att det blir tydligt att begreppet funktion inte bara syftar på kontrollfunktionerna utan även omfattar andra funktioner som utför en eller flera uppgifter inom verksamheten. Med det avses även sådan verksamhet som företaget uppdrar åt någon annan att utföra.

Riskaptit, riskstrategi och risktolerans

Finansinspektionens ställningstagande: Det Finansinspektionen avser med begreppet riskaptit är en nivå och inriktning på företags risker som kan accepteras för att uppnå företags strategiska mål. Definitionen av riskaptit utgår från den definition som Financial Stability Board (FSB) tagit fram. Företaget ska även ha en riskstrategi som utgör företags strategi för att ta på sig, styra och ha kontroll över de risker som företaget är eller kan bli exponerat för.

Remisspromemorian: I remissförslaget finns krav på att företaget ska ha en dokumenterad riskaptit och riskstrategi. Definitionerna av riskaptit och riskstrategi såg dock något annorlunda ut i remissversionen. Det fanns också med en definition av begreppet risktolerans.

Remissinstanserna: Flera remissinstanser lämnar synpunkter på definitionerna av begreppen riskaptit, risktolerans och riskstrategi. *Svenska Bankföreningen* och *Svenska Fondhandlareföreningen* anser att dessa begrepp är oklara i förhållande till begrepp som förekommer i GL 44 och övrig internationell reglering på området och att detta kan skapa förvirring och problem när reglerna ska tillämpas. De båda föreningarna menar att det är viktigt att definitionerna harmoniseras i förhållande till övrig reglering och anser vidare att de föreslagna skrivningarna är alltför tekniska och därmed komplexa vilket

kan få till följd att de blir kontraproduktiva. Föreningarna hänvisar även till konsultationen från FSB om förslag till principer för en effektiv riskaptit som innehåller definitioner av riskaptit, risklimit m.m.

Finansinspektionens skäl: Eftersom det finns olika tolkningar och definitioner av begreppen riskaptit och riskstrategi och detta riskerar att leda till begreppsförvirring, anser Finansinspektionen att det är nödvändigt att de begrepp som används i föreskrifterna definieras.

I den engelska versionen av GL 44 finns ett inledande resonemang om bl.a. riskaptit och risktolerans. Det anges att begreppen är utbytbara i riktlinjerna, samtidigt som det anges att många definierar riskaptit som de samlade risker som ett företag är villigt att utsätta sig för och att risktolerans av många definieras som de limiter inom riskaptiten som sätts upp av företaget. Finansinspektionen anser att dessa definitioner följer hur begreppen hittills har tolkats och använts av såväl Finansinspektionen som vissa företag. Däremot anser Finansinspektionen att det är olyckligt att GL 44 samtidigt anger att begreppen är utbytbara. Enligt Finansinspektionens mening skulle en användning av begreppen så som föreslås i den engelska versionen av GL 44 riskera att leda till begreppsförvirring i företagets tillämpning av regelverket.

Mot bakgrund av detta, samt att begreppen har utvecklats internationellt, väljer Finansinspektionen att basera sina definitioner av riskaptit på Consultative Document¹⁰ från FSB från juli 2013. Nedan följer ett sammandrag av de resonemang som FSB för när det gäller begreppet riskaptit.

Riskaptiten bör vara länkad till företagets kort- och långsiktiga strategiska planer, kapitalplaner och finansiella planer. Den bör adressera företagets väsentliga risker. Riskaptiten bör fungera som en spärr mot överdrivet risktagande och bör vara gränssättande för företagsledningen i dess arbete med att uppfylla företagets affärsstrategi. Den bör också användas som ett underlag för att styrelsen, internrevisionen samt riskchefen och dennes organisation på ett effektivt och trovärdigt sätt ska kunna diskutera och utmana ledningens rekommendationer och beslut.

Riskaptiten bör vara framåtblickande och utsättas för scenarioanalyser och stresstester för att säkerställa att de som beslutar om riskaptiten samt övriga relevanta intressenter inom företaget (till exempel risktagare) förstår vilka händelser som skulle kunna medföra att företaget överskrider riskaptiten.

Riskaptiten bör innehålla kvantitativa mått som kan överföras till risklimiter, samt kvantitativa förlustmått/mått på negativa utfall, vilka ska kunna såväl aggregeras som delas upp. Exempel på områden där kvantitativa mått kan användas är intäkter, kapitalnivåer, tillväxt och volatilitet. Den bör även innehålla kvalitativa resonemang, till exempel motiveringar för att acceptera respektive undvika vissa typer av risker, produkter eller geografiska områden. I processen med att ta fram företagets riskaptit bör den aggregerade nivån

¹⁰ FSB Principles for an Effective Risk Appetite Framework 17 July 2013.

beslutas först. Sedan bör den brytas ned på verksamhetsgrenar och risktyper. Riskkaptiten bör vara förankrad inom hela företaget och ska kunna anpassas till ändrade omvärldsförhållanden, till exempel bör omfördelningar inom riskkaptiten kunna ske. Finansinspektionen står bakom FSB:s resonemang i det som angetts ovan.

Ett företag ska även ha en riskstrategi som anger hur företaget ska ta på sig, styra och ha kontroll över de risker som företaget är eller kan bli exponerat för. Definitionen av riskstrategi redigeras något men den nya lydelsen är inte avsedd att innebära någon ändring i sak.

I fråga om begreppet risktolerans som definierats i föreskriftsförslaget, väljer Finansinspektionen att ta bort definitionen, eftersom begreppet troligen kommer att tas bort från FSB:s terminologi.

Riskkultur

Finansinspektionens ställningstagande: Det införs en definition av begreppet riskkultur i föreskrifterna. Med riskkultur avses yrkesmässiga värderingar, attityder och beteenden som har avgörande betydelse för hur ett företag hanterar sina risker.

Remisspromemorian: Förslaget innehöll ingen definition av riskkultur.

Remissinstanserna: Svenska Bankföreningen och Svenska Fondhandlareföreningen anser att begreppet bör definieras i föreskrifterna eller tas bort.

Finansinspektionens skäl: Finansinspektionen instämmer i att det är lämpligt att definiera begreppet riskkultur. Begreppet används i 4 kap. 1 § och framförallt i 5 kap. 6 §.

Styrelsen

Finansinspektionens ställningstagande: Det införs ingen definition av begreppet styrelse.

Remisspromemorian: Förslaget innehöll ingen definition av styrelse.

Remissinstanserna: Svenska Bankföreningen och Svenska Fondhandlareföreningen anser att begreppet styrelse bör definieras så att det omfattar även styrelsekommitté, styrelseutskott och liknande arbetsgrupperingar som verkar inom ramen för styrelsearbetet.

Finansinspektionens skäl: Finansinspektionen anser inte att det finns anledning att definiera begreppet styrelse. Det behöver inte i dessa föreskrifter förtydligas att styrelsen kan ha rätt att delegera uppgifter till t.ex. utskott som består av medlemmar i styrelsen.

3 Motivering till nya regler om styrning, riskhantering och kontroll i kreditinstitut

Nedan redogör Finansinspektionen för överväganden och ställningstaganden som gjorts i arbetet med att ta fram de nya föreskrifterna.

Redogörelsen (i avsnitt 3) är uppdelad i följande underavsnitt:

- 3.1 Allmänna organisatoriska krav (2 kap.)
- 3.2 Styrelsens och verkställande direktörens ansvar (3 kap.)
- 3.3 Etiska regler (4 kap.)
- 3.4 Riskhantering (5 kap.)
- 3.5 Kontrollfunktioner (6 kap.)
- 3.6 Funktion för riskkontroll (7 kap.)
- 3.7 Regelefterlevnad (8 kap.)
- 3.8 Funktion för internrevision (9 kap.)
- 3.9 Uppdragsavtal (10 kap.)

3.1 Allmänna organisatoriska krav

Organisationsstruktur (2 kap. 1 § 1)

Finansinspektionens ställningstagande: Företag ska ha en ändamålsenlig, och överblickbar organisationsstruktur med en tydlig fördelning av funktioner och ansvarsområden som dels säkerställer att företaget styrs effektivt och sunt, dels gör det möjligt för Finansinspektionen att utöva en effektiv tillsyn.

Remisspromemorian: Förslaget hade i huvudsak samma innehåll.

Remissinstanserna: Hade inga synpunkter.

Finansinspektionens skäl: För kreditinstituten är bestämmelserna om allmänna organisatoriska krav i stora delar en nyhet förutom vad som redan gäller enligt 6 kap. LBF. Ett övergripande krav på att ett företag ska organiseras och drivas på ett sådant sätt att dess struktur, förbindelser med andra företag och ställning kan överblickas finns i 6 kap. 3 § LBF. Bestämmelsen i de nya föreskrifterna ger mer specifika regler kring hur företaget ska vara organiserat. Regler om företagets organisation finns även i de allmänna råden om styrning och kontroll av finansiella företag där det framgår att företaget genom en god intern kontroll bl.a. kan säkerställa en ändamålsenlig och effektiv organisation och förvaltning av verksamheten. De allmänna organisatoriska kraven i de nya föreskrifterna överensstämmer i stort med kraven på ett värdepappersinstituts organisation som regleras i värdepappersföreskrifterna.

Med kravet på att ha en ändamålsenlig och överblickbar organisationsstruktur avser Finansinspektionen att företaget ska vara organiserat så att dess struktur

inte hindrar styrelsen från att övervaka och hantera de risker som företaget ställs inför på ett ändamålsenligt sätt. Företagets struktur ska inte heller försvåra för Finansinspektionen att i sin tillsyn övervaka företaget. Att strukturen ska vara överblickbar är en förutsättning för att företaget ska kunna visa att det leds på ett ändamålsenligt och ansvarsfullt sätt.

Beslutsrutiner och befattningsbeskrivningar (2 kap. 1 § 2–4)

Finansinspektionens ställningstagande: Ett kreditinstitut ska ha aktuella, och dokumenterade beslutsrutiner. Det ska också finnas befattningsbeskrivningar för varje relevant befattnings ansvar och arbetsuppgifter. För en grupp eller en enhet med anställda som utför identiska arbetsuppgifter kan en befattningsbeskrivning omfatta hela den aktuella gruppen eller enheten. Vidare ska all personal vara informerad om vilka rutiner som de ska följa för att kunna fullgöra sina skyldigheter korrekt.

Remisspromemorian: Förslaget hade i huvudsak samma innehåll.

Remissinstanserna: *Svenska Bankföreningen* och *Svenska Fondhandlareföreningen* anser att bestämmelsen bör kompletteras med den precisering av kravet som framgår av remisspromemorian, dvs. att det tydligt framgår av föreskriftstexten att om en grupp eller en enhet med anställda utför identiska arbetsuppgifter kan en befattningsbeskrivning omfatta hela den aktuella gruppen eller enheten. Vidare anser de båda föreningarna att det bör införas ett väsentlighetsrekvisit så att det endast är företagets väsentliga befattningar som behöver beskrivas i en befattningsbeskrivning. *Finansbolagens Förening* framför liknande synpunkter som Bankföreningen och Fondhandlareföreningen.

Finansinspektionens skäl: Det införs ett nytt krav i 2 kap. 1 § punkten 3 föreskrifterna på att det för varje relevant befattning ska finnas en skriftlig beskrivning som anger befattningens ansvarsområde och arbetsuppgifter. Bestämmelsen kräver således inte att samtliga anställda ska ha en befattningsbeskrivning. Syftet är att de anställda i ett företag ska ha befattningsbeskrivningar som tydligt anger vad som är den anställdes ansvar och arbetsuppgifter. Kraven på befattningsbeskrivningar gäller för relevanta befattningar vilket omfattar sådana befattningar som hanterar centrala uppgifter, däribland befattningar som kan påverka företagets riskprofil. Finansinspektionen instämmer i Bankföreningens och Fondhandlareföreningens synpunkt och lägger till en bestämmelse i föreskrifterna om att en grupp eller enhet med anställda som utför identiska uppgifter kan omfattas av en befattningsbeskrivning. Befattningsbeskrivningen tydliggör vad som är den anställdes ansvar och arbetsuppgifter.

Det införs även en ny bestämmelse om att det ska finnas aktuella och dokumenterade beslutsrutiner som tydligt anger rapporteringsvägar (2 kap. 1 § punkten 2). Det är ett nytt krav i förhållande till de allmänna råden om styrning och kontroll av finansiella företag. Därmed införs ett skriftlighetskrav för att säkerställa att företagets beslutsrutiner är tydligt dokumenterade.

Kravet på att ett företag ska se till att alla anställda är informerade om vilka rutiner de ska följa för att fullgöra sina arbetsuppgifter är också en nyhet i föreskrifterna (2 kap. 1 § punkten 4).

Kontrollmekanismer (2 kap. 1 § 5)

Finansinspektionens ställningstagande: Ett företag ska ha aktuella och ändamålsenliga interna kontrollmekanismer som innefattar kontrollfunktioner, system och processer, för att säkerställa att beslut och rutiner följs på alla nivåer inom företaget.

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: Hade inga synpunkter.

Finansinspektionens skäl: Grundläggande krav på att ett företag ska se till att det har en tillfredsställande intern kontroll finns i 6 kap. 2 § LBF. Nuvarande regler om hur ett företag kan nå en god intern kontroll finns i de allmänna råden om styrning och kontroll av finansiella företag. Reglerna om kontrollmekanismer innebär en skärpning av kraven i förhållande till de allmänna råden.

Begreppet kontrollmekanismer innefattar krav på att ett företag ska ha kontrollfunktioner som minst består av en funktion för riskkontroll, en funktion för regelefterlevnad och en funktion för internrevision. Kraven på kontrollfunktionerna utvecklas vidare under avsnitten om respektive kontrollfunktion.

Rapportering och bevarande av uppgifter (2 kap. 1 § 7 och 8)

Finansinspektionens ställningstagande: I de nya föreskrifternas 2 kap. 1 § punkterna 7-8 ställs krav på att företaget ska se till att dess interna och externa rapportering är aktuell och ändamålsenlig och att företaget bevarar vissa relevanta uppgifter i fem år.

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: Svenska Bankföreningen och Svenska Fondhandlareföreningen anser att begreppet relevanta uppgifter är otydligt och behöver klargöras. FAR (Branschorganisation för redovisningskonsulter, revisorer och rådgivare) framför liknande synpunkter. Om relevanta uppgifter avser något annat än vad som framgår av t.ex. bokföringslagen eller lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, kan det ifrågasättas med vilket lagstöd bestämmelsen införs.

Finansinspektionens skäl: Regler om att företaget ska ha en tillförlitlig finansiell rapportering finns i dag i de allmänna råden om styrning och kontroll av finansiella företag. Bestämmelsen om att ett företag ska bevara relevanta

uppgifter som avser verksamheten och den interna organisationen i minst fem år är ny och ställer krav på företaget utöver vad som följer av befintliga lagkrav om t.ex. bevarande av bokföringsmaterial. Relevanta uppgifter kan vara beslutsprotokoll, kreditpromemorior och andra handlingar som visar beslutsvägar samt bakgrunden till och skälen för de beslut som fattas i verksamheten. Bestämmelsen införs med stöd av bemyndigandet kopplat till riskhantering (6 kap. 2 § LBF) och bemyndigandet kopplat till genomlysning (6 kap. 3 § LBF). En liknande bestämmelse finns redan i värdepappersföreskrifterna.

Krav på personer som arbetar inom flera funktioner (2 kap. 1 § 9)

Finansinspektionens ställningstagande: Om en person arbetar inom flera funktioner ska detta inte hindra honom eller henne från att fullgöra sina uppgifter på ett korrekt sätt.

Remisspromemorian: Förslaget innehöll ett krav på att en person som arbetar inom flera funktioner skulle fullgöra sina uppgifter på ett sunt, ärligt och professionellt sätt.

Remissinstanserna: Svenska Bankföreningen, Svenska Fondhandlareföreningen och Sparbankernas Riksförbund invänder mot kravet på att fullgöra sina uppgifter på ett "ärligt" sätt och anser att ordet bör förtydligas eller ersättas med ett som är tydligare i sammanhanget, t.ex. "korrekt".

Finansinspektionens skäl: Finansinspektionen håller med remissinstanserna om att ordet ärligt kan bytas ut. Finansinspektionen bedömer att även begreppen sunt och professionellt kan bytas ut. De tre begreppen sunt, ärligt och professionellt ersätts därför med begreppet korrekt i bestämmelsen.

It-system och system (2 kap. 2 § m.fl. bestämmelser)

Finansinspektionens ställningstagande: Finansinspektionen inför bestämmelser om att ett företag ska ha ändamålsenliga it-system och rutiner. Därutöver ställs krav på att ett företag ska ha rutiner och it-system för att säkerställa att informationen om företagets verksamhet och riskexponering är aktuell och relevant. Det ställs bl.a. även krav i föreskrifterna på att företagets kontrollfunktioner ska ha ändamålsenliga it-system till sitt förfogande.

Remisspromemorian: Förslaget hade i huvudsak samma innehåll.

Remissinstanserna: Svenska Bankföreningen och Svenska Fondhandlareföreningen, samt Sparbankernas Riksförbund, framhåller att begreppen it-system och system ibland verkar användas synonymt i remissförslaget och ibland med olika innebörd. Remissinstanserna föreslår att texten ses över för att undvika eventuella missförstånd.

Finansinspektionens skäl: Företagens it-system har blivit alltmer komplexa och den tekniska utvecklingen har gjort det möjligt att öka automatiseringen och effektiviseringen av systemen. De krav som ställs i föreskrifterna avser bl.a. att företagen ska ha system för att skydda konfidentialitet, riktighet och tillgänglighet i deras information. Finansinspektionen har på nytt sett över bestämmelserna där begreppen system respektive it-system används för att säkerställa att de används enhetligt.

Krav på dokumenterad riskaptit och riskstrategi (2 kap. 3–4 §§)

Finansinspektionens ställningstagande: Ett företag ska ha en dokumenterad riskaptit som omfattar samtliga riskslag. Riskaptiten ska utvärderas regelbundet och uppdateras om det behövs. Ett företag ska också ha en riskstrategi som ska utvärderas regelbundet och uppdateras om det behövs.

Remisspromemorian: Förslaget hade i huvudsak samma innehåll. Det görs tydligare att kravet i 3 § (om riskaptit) tar sikte på företagets alla slag av risker.

Remissinstanserna: Svenska Bankföreningen och Svenska Fondhandlareföreningen anser att det vore orimligt att begära att en dokumenterad riskaptit upprättas för samtliga risker och menar att kravet i stället bör formuleras till att omfatta samtliga riskslag eller riskkategorier.

Finansinspektionens skäl: Finansinspektionen håller med om att det skulle gå för långt att kräva att riskaptiten ska omfatta samtliga risker och ändrar därför kravet så att den dokumenterade riskaptiten måste omfatta samtliga slag av risker. Kravet på att ha en dokumenterad riskstrategi ändras inte i förhållande till remissförslaget. Riskstrategin bör utgå från företagets ramverk för riskhantering och vara utformad i enlighet med företagets riskaptit.

Interna regler för styrning och kontroll (2 kap. 5 §)

Finansinspektionens ställningstagande: Ett företag ska ha interna regler genom vilka företaget styr och kontrollerar sin organisation och verksamhet och som är anpassade till verksamhetens art, omfattning och komplexitet. Styrelsen ska besluta om de interna reglerna.

Remisspromemorian: Innehöll i allt väsentligt samma förslag. Bestämmelsen var då placerad i 6 kap. 1 §.

Remissinstanserna: Svenska Bankföreningen och Svenska Fondhandlareföreningen föreslår i sitt remissvar att bestämmelsen flyttas till 2 kap., då det bör klargöras att styrelsen ska besluta om de interna reglerna.

Finansinspektionens skäl: Finansinspektionen instämmer i remissinstansernas förslag och flyttar bestämmelsen från 6 kap. 1 § till 2 kap.

Bestämmelsen ställer krav på att ett företag ska ha interna regler för styrning och kontroll av sin organisation och verksamhet, vilket innebär att de interna

reglerna ska omfatta hela organisationen, inklusive alla affärs-, stöd- och kontrollfunktioners verksamhet och vara anpassade till verksamhetens art, omfattning och komplexitet. Det finns redan i dag i de allmänna råden om styrning och kontroll av finansiella företag regler om att ett företag ska ha interna regler för bl.a. riskkontroll.

Insamling av riskdata (2 kap. 7 §)

Finansinspektionens ställningstagande: Enligt bestämmelsen i 2 kap. 7 § ska ett företag ha förmåga att så snart som möjligt kunna samla in och automatiskt sammanställa data för företagets väsentliga och mätbara risker. Bestämmelsens andra stycke uttrycker en proportionalitet som innebär att ett företag, när det tillämpar första stycket, får beakta arten, omfattningen och komplexiteten i företagets verksamhet. Proportionalitetsprincipen tar i första hand sikte på graden av automatisering. För att ge vägledning till företagen om på vilka sätt sammanställningen av riskdata kan utföras, införs ett allmänt råd om att företag bör kunna sammanställa riskdata per verksamhetsområde, juridisk person, tillgångsslag, typ av motpart, region och andra relevanta grupperingar på ett sätt som möjliggör identifiering och rapportering av riskexponeringar, riskkoncentrationer och riskförändringar. Kravet i 2 kap. 7 § på att ett företag ska ha förmåga att sammanställa data ska träda i kraft den 1 januari 2015.

Remisspromemorian: Förslaget hade i huvudsak samma innehåll.

Bestämmelsen ändras så att det tydligare framgår att företaget får beakta arten, omfattningen och komplexiteten i sin verksamhet när det tillämpar paragrafens första stycke.

Remissinstanserna: *Svenska Bankföreningen och Svenska*

Fondhandlareföreningen anser att kravet i föreskriftsförslaget går längre än vad Finansinspektionen angav som syfte i remisspromemorian. Föreningarna påpekar att bestämmelsen bör mjukas upp så att det framgår att företagen ska sträva efter en automatisering i så hög grad som möjligt när de tar fram och sammanställer riskdata. De menar vidare att huvudsyftet bör vara att data kan samlas in snabbt och med tillförlitlighet, inte nödvändigtvis att det i alla delar ska göras med automatik. Skrivningen ”så snart som möjligt” anser föreningarna bör bytas ut mot ”i rimlig tid”.

Finansinspektionens skäl: It-verksamheten i finansiella företag representerar en betydande kostnad vilken kontinuerligt ses över och ifrågasätts av företagsledningarna. Efter den senaste finanskrisen är en av de internationella lärdomarna att det finns brister i systemviktiga bankers it-system och deras förmåga att sammanställa data för ledningens behov. Dessa brister fick allvarliga konsekvenser för bankerna och stabiliteten i det finansiella systemet som helhet. För att komma till rätta med detta har Baselkommittén för banktillsyn (BCBS) gett ut riktlinjer om sammanställning av riskdata och riskrapportering¹¹ vilka i utvalda delar införs i dessa föreskrifter.

¹¹ Principles for effective risk data aggregation and risk reporting (2013).

Regleringen syftar till att stärka företagens förutsättningar att snabbt överblicka företagets väsentliga och mätbara risker. Vilka risker som är väsentliga förväntas företaget bedöma utifrån dess riskprofil. Utgångspunkten är sammantaget att företaget ska ha en tillräckligt hög automatisering för att kunna möta föränderliga rapporteringsbehov vid åtminstone krissituationer och stresstester samt på begäran av Finansinspektionen. Med en hög grad av automatisering och automatiska kontroller minskar även sannolikheten för att fel uppstår i riskdata, vilket kan bli följden av en manuell hantering. Enligt andra stycket omfattas bestämmelsen av proportionalitet, t.ex. i fråga om graden av automatisering.

Interna regler för redovisning (2 kap.8 §)

Finansinspektionens ställningstagande: Ett företag ska ha interna regler och rutiner för sin redovisning och riskrapportering som gör det möjligt att på begäran från Finansinspektionen, inom rimlig tid, lämna finansiella rapporter som dels ger en rättvisande bild av företagets finansiella ställning, dels överensstämmer med tillämplig redovisningsstandard, redovisningsregler samt legala krav för riskrapportering. Styrelsen eller den verkställande direktören ska besluta om de interna reglerna.

Remisspromemorian: Förslaget hade i huvudsak samma innehåll.

Remissinstanserna: Svenska Bankföreningen och Svenska Fondhandlareföreningen anser att begreppet ”aktuella” i remissförslaget kan tas bort eftersom det i 3 kap. finns krav på att se över och vid behov uppdatera interna regler. Föreningarna anför att kravet ”så snart som möjligt” bör, för att överensstämma med värdepappersföreskrifterna, ändras till ”inom rimlig tid”.

Finansinspektionens skäl: I förhållande till remissförslaget ändras bestämmelsen så att kravet på att de interna reglerna ska vara aktuella tas bort eftersom det kravet redan framgår av att de interna reglerna ska uppdateras vid behov. Kravet på att kunna lämna finansiella rapporter m.m. ändras till ”inom rimlig tid”.

Kontinuitetshantering (2 kap. 9 §)

Finansinspektionens ställningstagande: Finansinspektionen inför ett nytt krav på att ett företag ska ha en väl fungerande kontinuitetshantering som säkerställer att företagets viktigaste information bevaras och att verksamheten upprätthålls vid ett avbrott eller en större verksamhetsstörning.

Remisspromemorian: Förslaget hade i huvudsak samma innehåll. I remissförslaget fanns begreppet ”funktion” med i bestämmelsen. Detta begrepp tas bort.

Remissinstanserna: Svenska Bankföreningen och Svenska Fondhandlareföreningen anser att bestämmelsen, mot bakgrund av hur begreppet ”funktion” definieras, bör revideras. Föreningarna påpekar att enligt

remissförslaget avses med begreppet en enhet, avdelning m.m. som består av en eller flera personer med uppdrag att utföra en eller flera av de uppgifter som regleras i föreskriften. Kravet på att säkerställa att de viktigaste funktionerna upprätthålls bör därför utgå.

Finansinspektionens skäl: Ett företag är hela tiden utsatt för händelser som kan orsaka avbrott och störningar, varav en del kan vara allvarliga och leda till att man inte kan fullgöra alla eller delar av sina skyldigheter. Händelser som leder till att utrustning, telekommunikation eller it-system inte fungerar kan även orsaka stora ekonomiska förluster för företaget, olägenheter för kunderna och också innebära störningar i det finansiella systemet som helhet.

Syftet med att säkerställa att företaget kan hantera avbrott och verksamhetsstörningar på ett effektivt sätt, är att minimera risken för skador och förluster som kan uppstå i händelse av detta. Exempel på orsaker till avbrott eller störningar är systemfel, översvämningar, epidemier, terroristattacker eller annat. En effektiv kontinuitetshantering lägger därmed i första hand fokus på effekterna av avbrottet, inte orsaken. Mer specifika bestämmelser om kontinuitetshantering planeras att införas i Finansinspektionens kommande föreskrifter om hantering av operativa risker.

Finansinspektionen instämmer i remissinstansernas synpunkt att begreppet ”funktion” inte bör användas och det tas därför bort från bestämmelsen. I förhållande till remissförslaget tas kravet på att upprätthålla de viktigaste funktionerna bort. Finansinspektionen anser inte att det är nödvändigt att funktioner ska omfattas av regleringen.

Dualitetsprincipen (2 kap. 10 §)

Finansinspektionens ställningstagande: Det införs i 2 kap. 10 § krav på företag att säkerställa att en person inte ensam ska handlägga en transaktion genom hela behandlingskedjan. Bestämmelsen medger en möjlighet för företaget att göra avsteg från principen för obetydliga transaktioner.

Remisspromemorian: Förslaget hade i huvudsak samma innehåll.

Remissinstanserna: *Svenska Bankföreningen och Svenska Fondhandlareföreningen* anför att det i dag finns tekniska system som ser till att ingen person ensam ska kunna handlägga en transaktion genom hela behandlingskedjan. Föreningarna anser därför att det finns anledning att ändra bestämmelsen så att det framgår att den kontrollnivå som dualitet kan ge kan uppfyllas med hjälp av tekniska system. Vidare anser de båda föreningarna att det är oklart vad som avses med en transaktion.

Finansinspektionens skäl: Bestämmelsen införs för att fastställa en miniminivå för företagens interna kontroll och därmed minska risken för medvetna och omedvetna felaktigheter. Avsikten är inte att ställa upp något hinder mot att använda tekniska system. Om företaget har tekniska system som säkerställer kraven i bestämmelsen är detta acceptabelt.

Regler om dualitet finns redan i dag i de allmänna råden om styrning och kontroll av finansiella företag. Samtidigt som principen om dualitet nu förtydligas och införs som ett krav införs också en möjlighet för företaget att göra avsteg från kravet om en transaktion är obetydlig.

Vad som avses med en obetydlig transaktion måste prövas utifrån omständigheterna i det enskilda fallet, men avsikten är att mindre transaktioner som har liten betydelse ska kunna undantas. Syftet med att begränsa tillämpningen av dualiteten är att inte i onödan ställa betungande krav på företagen. Bedömningen av om transaktionen är obetydlig måste ställas i ljuset av konsekvenser av intressekonflikter, felaktigheter och brottslighet i samband med transaktionen.

Uppföljning och kontroll (2 kap. 11 §)

Finansinspektionens ställningstagande: Ett företag ska övervaka och regelbundet utvärdera de system, interna kontrollmekanismer och rutiner som anges i 2 kap. 1–10 §§, för att säkerställa att de är effektiva och ändamålsenliga. Företaget ska dessutom vidta lämpliga åtgärder för att avhjälpa eventuella brister.

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: Hade inga synpunkter.

Finansinspektionens skäl: Regler om att företaget ska följa upp verksamheten löpande finns i dag i de allmänna råden om styrning och kontroll av finansiella företag. De nya föreskrifterna innebär ett tydliggörande och ställer krav på företaget.

Bestämmelsen i 2 kap. 11 § innebär ett krav på regelbunden uppföljning och kontroll av företagets system och interna kontrollmekanismer. Företaget ska inte bara följa upp och utvärdera sina system och kontrollmekanismer, utan det ska även vidta åtgärder för att avhjälpa eventuella brister som upptäcks i dessa.

3.2 Styrelsens och verkställande direktörens ansvar och uppgifter

Allmänna överväganden

Finansinspektionen har sett ett ökande behov av att göra finansiella företags styrelser mer delaktiga i den tillståndspliktiga verksamheten. Det är centralt att både styrelsen och den verkställande direktören tar ett aktivt ansvar för att styra och utöva kontroll över verksamheten.

GL 44 innehåller riktlinjer om företagsledningens, dvs. styrelsens och den verkställande direktörens, ansvar och uppgifter. Finansinspektionen väljer att inte använda begreppen företagsledning eller ledningsorgan i de nya föreskrifterna, eftersom dessa inte ger någon vägledning om det är styrelsen

eller den verkställande direktören som ansvarar för en viss uppgift. I stället föreskriver Finansinspektionen om fördelningen av ansvar och uppgifter mellan styrelsen och den verkställande direktören. Syftet är att tydliggöra vilket ansvar styrelsen och den verkställande direktören har i ett företag.

Styrelsens ansvar i t.ex. bankaktiebolag och kreditmarknadsbolag framgår av aktiebolagslagen (2005:551) (ABL) där det anges att styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Det innebär att styrelsen har ansvaret för att se till att företaget fullgör de skyldigheter som följer av LBF och andra författningar som reglerar företagets verksamhet.

Vissa associationsrättsliga frågor, delegation m.m.

Svenska Bankföreningen, Svenska Fondhandlareföreningen, Sparbankernas Riksförbund och Advokatsamfundet anför att föreskrifterna innehåller associationsrättslig reglering och att Finansinspektionen saknar bemyndigande att införa sådan.

Bankföreningen och Fondhandlareföreningen anser att Finansinspektionen bör beakta den kompetensfördelning mellan de bolagsrättsliga organen som finns i ABL och koden. De båda föreningarna framhåller att det är bolagsstämman som utser styrelsen i bolaget och bestämmer över mångfald, kompetenskrav m.m. och att det inte är företaget eller dess tjänstemän som ska besluta om att tillsätta styrelsens ledamöter eller att säkerställa styrelsens kompetens. ABL och koden reglerar också styrelsens ansvar och uppgifter. Enligt Bankföreningen och Fondhandlareföreningen bör koden vara utgångspunkten för en ny reglering inom de områden där förhållandet också regleras i densamma. Sparbankernas Riksförbund och Advokatsamfundet framför liknande synpunkter.

De synpunkter som remissinstanserna fört fram kommenteras på ett i huvudsak övergripande plan eftersom remissinstanserna inte preciserat vilka av bestämmelserna i föreskrifterna som påstås falla utanför Finansinspektionens bemyndigande eller vilka som påstås strida mot ABL. Finansinspektionen har enligt LBF och förordningen (2004:329) om bank- och finansieringsrörelse bemyndigande att bl.a. föreskriva om vilka åtgärder ett kreditinstitut ska vidta för att uppfylla krav på riskhantering och genomlysning samt styrelsens ansvar för kraven på riskhantering och genomlysning. Finansinspektionen har även bemyndigande att föreskriva om riktlinjer och instruktioner enligt 6 kap. 5 § LBF. Finansinspektionens uppfattning är att de föreskrifter som beslutas faller under de bemyndiganden som Finansinspektionen har.

Inledningsvis bör konstateras att föreskrifterna inte ändrar den grundläggande kompetensfördelningen mellan bolagsrättsliga organ.

Remissinstanserna invänder mot bestämmelsen om vissa krav på företaget i fråga om styrelseledamöters utbildning (3 kap. 4 § i remissförslaget). Finansinspektionen inför inte bestämmelsen i föreskrifterna i detta skede. I

samband med att CRD 4 genomförs i svensk rätt kommer Finansinspektionen att överväga om något liknande krav ska införas i föreskrifterna. Det bör dock understrykas att förslaget inte innebär att bolagsstämman skulle bli av med sin beslutsrätt att utse styrelsen i bolaget, vilket remissinstanserna antyder. Bolagsstämman är ett bolagsorgan och det går inte att skapa ett motsatsförhållande mellan bolagsstämman och företaget, som remissinstanserna synes vilja göra.

Bankföreningen och Fondhandlareföreningen utvecklar inte på vilket sätt som koden bör tjäna som utgångspunkt för dessa föreskrifter. Finansinspektionen anser inte att det finns skäl för ett sådant tillvägagångssätt, utan konstaterar att koden inte är en tvingande reglering och att föreskrifterna även har ett delvis annat syfte och tillämpningsområde än koden.

Svenska Bankföreningen, Svenska Fondhandlareföreningen och Advokatsamfundet framför dessutom att föreskrifterna begränsar styrelsens delegationsmöjlighet. Styrelsen har långtgående möjligheter till delegation av uppgifter och någon begränsning av dessa finns inte i LBF. Utgångspunkten måste därför vara, när det gäller vad som anges i föreskrifterna om styrelsens uppgifter, att dessa bestämmelser ska grundas på bl.a. ABL:s regler. Det innebär enligt Bankföreningen, Fondhandlareföreningen och Advokatsamfundet att styrelsen även när den tillämpar föreskrifterna kan delegera uppgifter till kommittéer, utskott eller liknande. Styrelsen har dock alltid det yttersta ansvaret.

Vissa av de uppgifter som omfattas av föreskrifterna är av en sådan betydelse för företagets verksamhet att det inte är lämpligt att någon annan än styrelsen fullgör dem. Det handlar om att fastställa de interna regler som är av sådan viktig och central karaktär att det krävs att styrelsen beslutar om dem. Styrelsen ska bl.a. besluta om företagets riskapitet och riskstrategi, interna regler för styrning och kontroll av verksamheten, interna regler för respektive kontrollfunktion samt företagets revisionsplan. Kravet på att styrelsen ska besluta vissa interna regler innebär att den inte kan delegera uppgiften att besluta om dessa till någon annan. Detta gäller oavsett vad som anges om delegation i ABL.

Bestämmelserna är i linje med Finansinspektionens syn på styrelsens ansvar i finansiella företag i bl.a. de allmänna råden (FFFS 1998:22) om riktlinjer för hantering av etiska frågor hos institut som står under inspektionens tillsyn, de allmänna råden (FFFS 2005:12) om rapportering av händelser av väsentlig betydelse och föreskrifterna (FFFS 2011:1) om ersättningspolicy i kreditinstitut, värdepappersbolag och fondbolag med diskretionär portföljförvaltning. I dessa författningar är det styrelsen som ska fastställa vissa typer av interna styrdokument. Motsvarande synsätt finns även i föreskrifterna (FFFS 2010:7) om hantering av likviditetsrisker för kreditinstitut och värdepappersbolag som bygger på EU-reglering och där Finansinspektionen gjort en uppdelning mellan vilka styrdokument som får beslutas av styrelsen respektive den verkställande direktören.

Styrelsens ansvar och uppgifter (3 kap. 1–2 §§)

Finansinspektionens ställningstagande: Styrelsen ska, när den fastställer företagets strategier, ta hänsyn bl.a. till företagets långsiktiga finansiella intressen och de risker företaget exponeras för (3 kap. 1 §). Styrelsen ska ha god kännedom om företagets struktur och processer (3 kap. 2 §). Något klargörande av styrelsens delegationsmöjligheter som kan följa av t.ex. ABL införs inte.

Remisspromemorian: Finansinspektionen gör vissa ändringar i förhållande till remissförslaget. Bestämmelsen i 3 kap. 1 § remissförslaget om att styrelsen ska besluta om bl.a. företagets organisationsstruktur samt väsentliga förändringar av företagets verksamhet tas bort. Vidare tas som nämnts ovan kraven bort i 3 kap. 4 § remissförslaget på att ha en rutin för att säkerställa att styrelsens ledamöter har tillräckliga kvalifikationer och att regelbundet utbilda styrelseledamöter.

Remissinstanserna: *Svenska Bankföreningen, Svenska Fondhandlareföreningen och Advokatsamfundet* väcker vissa allmänna associationsrättsliga frågor med anledning av 3 kap. remissförslaget. Bankföreningen och Fondhandlareföreningen anser vidare att bestämmelsen i (nuvarande) 3 kap. 1 § (3 kap. 2 § i remissförslaget) bör ändras så att den avser företagets *övergripande* strategier och mål. Finansförbundet påpekar att reglerna om ledamöternas kvalifikationer (3 kap. 3 och 4 §§ remissförslaget) inte ska påverka arbetstagarorganisationernas rätt att utse ledamöter i bolagsstyrelser. Vidare anser Bankföreningen och Fondhandlareföreningen i fråga om 3 kap. 4 § remissförslaget att eftersom det är bolagsstämman som beslutar om att tillsätta styrelseledamöter kan företaget inte säkerställa rätt kompetens på annat sätt än att erbjuda styrelsens ledamöter utbildning. Därför anser Bankföreningen och Fondhandlareföreningen att kravet på att företaget ska säkerställa vissa kvalifikationer bör tas bort. Därutöver anser Bankföreningen och Fondhandlareföreningen att föreskrifterna bör anpassas för att bättre överensstämmer med koden för svensk bolagsstyrning. Det framgår av koden att det är styrelsens ordförande som ska se till att nya styrelsemedlemmar får en introduktionsutbildning samt den övriga utbildning som man gemensamt kommit överens om. Bankföreningen och Fondhandlareföreningen anser vidare att det är märkligt att Finansinspektionen inte har valt att hantera styrelsen som ett kollektiv. Bankföreningen och Fondhandlareföreningen anser att då det kan antas att kapitaltäckningsdirektivet kommer att vara införlivat i svensk rätt 2014 bör Finansinspektionen redan nu ta höjd för dessa förändrade krav. *Kollegiet för svensk bolagsstyrning* anser att det inte kan vara institutets ansvar att säkerställa att ledamöter utsedda av bolagsstämman har erforderliga kvalifikationer. Därutöver anser Kollegiet att ett tillägg bör göras i föreskrifterna för att peka ut att i ordförandens ansvar ingår det att se till att en ny styrelseledamot genomför erforderlig introduktionsutbildning samt den utbildning i övrigt som ordföranden och ledamoten finner lämplig.

Finansinspektionens skäl: Finansinspektionen har som nämnts ovan besvarat remissinstansernas frågor om föreskrifternas förhållande till associationsrättsliga regler och utvecklat sin syn på styrelsens möjlighet att delegera. Som ovan angetts införs inte i föreskrifterna något klargörande av styrelsens delegationsmöjligheter som kan följa av t.ex. ABL eller någon definition som likställer styrelsen med styrelsens utskott. Finansinspektionen har ovan även förklarat sin syn på koden för svensk bolagsstyrning.

Kraven i föreskriftsförslaget om att styrelsen ska besluta om bl.a. företagets organisationsstruktur, strategier och mål tas bort. Finansinspektionen anser inte att det är nödvändigt att införa dessa krav i föreskrifterna.

Bestämmelsen i 3 kap. 2 § införs för att säkerställa att styrelsens ledamöter är insatta i och förstår företagets organisation och dess verksamhet samt de risker som företaget exponeras för att kunna ta ett aktivt ansvar för att styra och utöva kontroll över verksamheten. Bestämmelsen införs även för att säkerställa att företagets organisationsstruktur och processer är förenliga med de strategier som styrelsen beslutat om.

Bestämmelsen om styrelsens kvalifikationer och utbildning i 3 kap. 4 § remissförslaget införs inte. Eventuell reglering av styrelseledamöters fortbildning och styrelsens kollektiva kompetens kommer att övervägas i samband med att CRD 4 genomförs i svensk rätt. I kapitaltäckningsutredningens betänkande föreslås bl.a. att ett tillägg görs till befintliga bestämmelser i LBF som reglerar styrelsens insikt, erfarenhet och lämplighet. Tillägget föreslås innebära att Finansinspektionen vid bedömningen av styrelsen även ska beakta om styrelsen som ett kollektiv har tillräcklig kunskap och erfarenhet för att leda institutet.

Styrelsens och den verkställande direktörens ansvar och uppgifter (3 kap. 3–4 §§)

Finansinspektionens ställningstagande: Både styrelsen och den verkställande direktören ska enligt 3 kap. 3 § regelbundet, minst årligen, utvärdera och om det behövs uppdatera samtliga interna regler som de har beslutat om. Därutöver ska styrelsen eller den verkställande direktören regelbundet se över och bedöma effektiviteten i företagets organisationsstruktur, rutiner, åtgärder, metoder och liknande som företaget har beslutat för att följa lagar och andra författningar som reglerar företagets tillståndspliktiga verksamhet. Styrelsen och den verkställande direktören ska även vidta lämpliga åtgärder för att korrigera eventuella brister i dessa. Enligt 3 kap. 4 § ska styrelsen eller den verkställande direktören regelbundet utvärdera om företaget kontrollerar och hanterar sina risker på ett effektivt och ändamålsenligt sätt.

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: Svenska Bankföreningen och Svenska Fondhandlareföreningen anser att 3 kap. 3 § (3 kap. 5 § i remissförslaget) går utöver ABL:s bestämmelser om vad styrelsen har för ansvar.

Finansinspektionens skäl: Det är rimligt att styrelsen och den verkställande direktören får en skyldighet att årligen utvärdera och, om det behövs, uppdatera de interna reglerna som de har fastställt. Redan i dag finns bestämmelser i 6 kap. 5 § LBF om att styrelsen i ett kreditinstitut ska se till att det finns skriftliga interna riktlinjer och instruktioner och att dessa ska utvärderas och ses över regelbundet.

Vissa uppgifter kan delegeras till den verkställande direktören att utföra. Detta gäller t.ex. uppgiften att regelbundet se över och bedöma effektiviteten i företagets organisationsstruktur, rutiner, åtgärder, metoder och liknande som företaget har beslutat för att följa lagar och andra författningar som reglerar företagets tillståndspliktiga verksamhet. Samma sak gäller för uppgiften att vidta lämpliga åtgärder för att korrigera eventuella brister.

Finansinspektionen har ovan kommenterat remissinstansernas frågor om associationsrättsliga regler. Föreskrifterna förändrar inte den associationsrättsliga reglering som framgår av bl.a. ABL.

3.3 Etiska regler

Allmänna överväganden

I 4 kap. finns det regler om att ett företag ska driva sin verksamhet på ett etiskt ansvarsfullt och professionellt sätt samt upprätthålla en sund riskkultur. Finansinspektionen inför i detta kapitel ett antal nya bestämmelser om intressekonflikter i företaget.

Allmänna etiska krav (4 kap. 1 §)

Finansinspektionens ställningstagande: Ett företag ska driva sin verksamhet på ett etiskt ansvarsfullt och professionellt sätt samt upprätthålla en sund riskkultur.

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: Hade inga synpunkter.

Finansinspektionens skäl: I föreskrifterna hänvisas till ett antal bestämmelser i andra författningar såsom Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2011:1) om ersättningssystem i kreditinstitut, värdepappersbolag och fondbolag med diskretionär portföljförvaltning samt Finansinspektionens allmänna råd (FFFS 1998:22) om riktlinjer för hantering av etiska frågor hos institut som står under inspektionens tillsyn.

Intressekonflikter i verksamheten (4 kap. 2–6 §§)

Finansinspektionens ställningstagande: Svenska kreditinstitut som har tillstånd att driva värdepappersrörelse ska tillämpa 11 kap. i

värdepappersföreskrifterna om intressekonflikter i den del av verksamheten som avser värdepappersrörelsen. För den övriga verksamheten ska företaget tillämpa bestämmelserna i 4 kap. 2-6 §§. Ett företag ska identifiera och hantera de intressekonflikter som finns eller kan förväntas komma att uppstå i verksamheten och ha interna regler för detta. Styrelsen ska besluta om de interna reglerna. Om ett företag ingår i en finansiell företagsgrupp, ska företaget i de interna reglerna om intressekonflikter också ta hänsyn till de omständigheter som till följd av strukturen eller verksamheten i andra företag i gruppen, kan förväntas komma att ge upphov till en intressekonflikt. Ett företag ska i de interna reglerna för intressekonflikter bl.a. identifiera vilka omständigheter som utgör eller kan ge upphov till en intressekonflikt som medför en väsentlig risk för att en eller flera kunders intressen påverkas negativt med hänsyn till företagets produkter och tjänster.

Remisspromemorian: Innehöll väsentligen samma förslag. Föreskrifterna justeras så att det tydligare framgår att ett kreditinstitut som har tillstånd att bedriva värdepappersrörelse inte ska tillämpa bestämmelserna i 4 kap. 3–6 §§ i den del av verksamheten som avser värdepappersrörelsen.

Remissinstanserna: *Svenska Bankföreningen* och *Svenska Fondhandlareföreningen* önskar ett klagande kring om ett kreditinstitut med värdepappersrörelse ska tillämpa bestämmelserna i 3–6 §§ för den så kallade bankdelen och värdepappersföreskrifterna på värdepappersdelen, eller om värdepappersföreskrifterna ska tillämpas på hela verksamheten.

Finansinspektionens skäl: Bestämmelserna i 4 kap. 3–6 §§ är nya och innebär att styrelsen ska besluta om skriftliga interna regler för hur företaget ska hantera faktiska och potentiella intressekonflikter i företagets verksamhet. För kreditinstitut som har tillstånd att driva värdepappersrörelse ska reglerna om intressekonflikter i 11 kap. i värdepappersföreskrifterna tillämpas i stället för bestämmelserna i 4 kap. 3–6 §§.

Ett företag ska i möjligaste mån försöka undvika intressekonflikter. Men om detta inte är möjligt måste företaget ha rutiner för att säkerställa att de intressekonflikter som finns identifieras och hanteras.

Finansinspektionen har i sitt tillsynsarbete sett att det ibland saknas uppgifter om de faktiska och potentiella intressekonflikter som kan förekomma i ett enskilt företag. Det är viktigt att alla typer av förbindelser, tjänster, aktiviteter och transaktioner som kan ge upphov till intressekonflikter inom ett företag genomlysas och beskrivs i de interna reglerna. Dessa bör minst omfatta förbindelser och transaktioner mellan företagets olika kunder samt mellan företaget, å ena sidan, och, å andra sidan, dess kunder (till följd av den affärsmodell eller de olika tjänster och verksamheter som företaget tillhandahåller), dess aktieägare, styrelsens medlemmar, personalen, och dess närstående viktiga leverantörer och affärspartner samt andra närstående parter (t.ex. dess moderföretag eller dotterföretag).

Av de interna reglerna bör framgå de åtgärder som ska vidtas för att förhindra och hantera intressekonflikter.

Intressekonflikter i styrelsens arbete

Finansinspektionens ställningstagande: Det införs inte någon bestämmelse om att styrelsen ska ha interna regler som anger hur styrelsen ska identifiera och hantera de intressekonflikter som finns eller kan uppstå i dess arbete.

Remisspromemorian: Förslaget innehöll ett krav på att styrelsen ska ha interna regler som anger hur styrelsen ska identifiera och hantera de intressekonflikter som finns eller kan uppstå i dess arbete.

Remissinstanserna: *Svenska Bankföreningen* och *Svenska Fondhandlareföreningen* anser att bestämmelserna i 4 kap. 3 och 4 §§ bör anses vara tillräckliga och att 4 kap. 7 § i remissförslaget därmed kan tas bort. *Kollegiet för svensk bolagsstyrning* anser att de interna regler om intressekonflikter som fanns i det remitterade förslaget endast får anses vara en onödig administrativ börda för styrelserna. Remissinstanserna anför att regler som handlar om intressekonflikter och jäv dessutom finns i lag och i koden.

Finansinspektionens skäl: Finansinspektionen bedömer att de allmänna reglerna om intressekonflikter och jäv är tillräckliga och att något nytt krav om intressekonflikter i styrelsens arbete inte ska införas.

Etiska riktlinjer

Det framgår av Finansinspektionens allmänna råd (FFFS 1998:22) riktlinjer för hantering av etiska frågor hos institut som står under inspektionens tillsyn, att ett företag bör besluta om riktlinjer för att hantera etiska frågor i verksamheten. Finansinspektionen gör inte en översyn av dessa allmänna råd inom ramen för detta föreskriftsarbete. Det innebär att dessa allmänna råd alltjämt gäller och bör följas av företagen.

3.4 Riskhantering

Allmänna överväganden

Bestämmelser om ett företags riskhantering finns i 6 kap. 2 § LBF. Där anges att ett företag ska identifiera, mäta, styra, internt rapportera och ha kontroll över de risker som dess rörelse är förknippad med. Företaget ska härvid se till att det har en tillfredställande intern kontroll. Olika typer av risker kan förekomma i ett företags verksamhet, t.ex. marknadsrisker, kreditrisker, likviditetsrisker och operativa risker. För att ett företag ska kunna hantera och kontrollera riskerna i sin verksamhet måste det bygga upp ett fungerande och effektivt system för riskhantering. Det innebär att företaget naturligtvis måste ha kunskap och kännedom om vilka risker som företaget är utsatt för och kan komma att utsättas för. Det är också nödvändigt för företaget att kunna

uppskatta storleken på riskerna. Företaget måste dessutom ha kontroll över de risker som företaget exponeras för och kan komma att exponeras för.

Finansinspektionen inför bestämmelser i 5 kap. som tydliggör hur ett företag ska hantera de risker som dess verksamhet är eller kan komma att exponeras för. Som redogörs för i avsnitt 3.5 ställer de nya föreskrifterna krav på att ett företag bl.a. ska ha en oberoende funktion för riskkontroll. En tillräcklig kontroll över företagets risker säkerställs dock inte enbart genom att en funktion för oberoende riskkontroll inrättas. Företaget måste också ha ett ramverk för riskhantering för att kunna säkerställa att affärsverksamheten kan drivas under kontrollerade former.

Ramverk för riskhantering (5 kap. 1–3 §§)

Finansinspektionens ställningstagande: Ett företag ska ha ett ramverk för riskhantering som ska innehålla de strategier, processer, rutiner, interna regler, limiter, kontroller och rapporteringsrutiner som behövs för att säkerställa att företaget löpande kan identifiera, mäta, styra, internt rapportera och ha kontroll över de risker som företaget är, eller kan komma att bli, exponerat för. Ramverket för riskhantering ska vara väl integrerat i företagets organisations- och beslutsstruktur. Det är företagets affärsenheter som ansvarar för att utföra den dagliga riskhanteringen. Ett företag ska ha interna regler om riskhantering som ska beslutas av styrelsen.

Remisspromemorian: Förslaget hade i huvudsak samma innehåll.

Remissinstanserna: *Svenska Bankföreningen och Svenska*

Fondhandlareföreningen anser att skrivningarna om interna regler i 1 och 3 §§ bör samlas i 1 §. Vidare anser Bankföreningen och Fondhandlareföreningen att det bör klargöras att det handlar om *övergripande* interna regler, annars blir det orimligt betungande för styrelsen.

Finansinspektionens skäl: Bestämmelsen syftar bl.a. till att se till att ramverket för riskhantering är utformat på ett sätt som säkerställer att de risker företaget exponeras för kan hållas inom den riskaptit som företagets styrelse har beslutat om. Kravet på att ha interna regler om riskhantering, som ska beslutas av styrelsen, kan ligga kvar i 3 §. När det gäller remissinstansernas synpunkt angående övergripande interna regler hänvisas till vad som angetts ovan om detta, se avsnitt 2.7.

Ramverket för riskhantering ska vara väl integrerat i företagets organisations- och beslutsstruktur (5 kap. 2 §). Bestämmelsen i 2 § innebär att det är den första försvarslinjen (se avsnitt 2.2), dvs. företagets affärsenheter, som ansvarar för att utföra den dagliga riskhanteringen. Med den dagliga riskhanteringen avses t.ex. inte den kontroll som utförs inom ramen för andra och tredje försvarslinjerna.

Riskhantering i samband med nya produkter m.m. (5 kap. 4 §)

Finansinspektionens ställningstagande: Ett företag ska på ett effektivt och ändamålsenligt sätt hantera de risker som kan vara förenade med införandet av nya eller väsentligt förändrade produkter, tjänster, marknader, processer, it-system samt vid större verksamhetsförändringar och vid större omorganisationer.

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: Hade synpunkter av mestadels redaktionell karaktär.

Finansinspektionens skäl: Införandet av nya produkter, tjänster, marknader, processer, system eller genomförande av omorganisationer är en naturlig och viktig del av affärs- och verksamhetsutvecklingen. Vid godkännande av bl.a. nya produkter är en av de viktigaste parametrarna som ska beaktas hur dessa stämmer överens med företagets riskaptit. Ett företag utsätter sig för förändrade risker när det inför nya produkter, affärsprocesser, it-system eller vid stora omorganisationer. Vid införandet av t.ex. nya produkter är det viktigt att bl.a. personalen utbildas, att det finns tillräcklig kapacitet i it-system m.m. Mer specifika bestämmelser om sådana processer planeras att införas i Finansinspektionens föreskrifter om hantering av operativa risker.

Riskrapportering och riskkultur (5 kap. 5–6 §§)

Finansinspektionens ställningstagande: Ett företag ska ha en rutin för att regelbundet rapportera risker till styrelse, verkställande direktör och övriga funktioner (5 §). Ett företag ska också ha en gemensam och sund syn på risktagande (riskkultur). Ett företag ska därför löpande informera och utbilda berörd personal så att de har relevant kunskap om företagets ramverk för riskhantering (6 §).

Remisspromemorian: Förslaget hade i stora delar samma innehåll. I förslaget ställdes dock krav på att ett företag ska löpande informera och utbilda all sin personal om företagets ramverk för riskhantering.

Remissinstanserna: Svenska Bankföreningen och Svenska Fondhandlareföreningen anser att kravet (i 6 § sista meningen) på att all personal ska utbildas om företagets ramverk för riskhantering är för långtgående och inte tjänar sitt syfte. De båda föreningarna önskar att begreppet riskkultur tas bort eller definieras.

Finansinspektionens skäl: Bestämmelsen om riskrapportering avser företagets samtliga risker. Det innefattar både de risker som finns och de som kan uppstå. Detta innebär att företaget ska vidta åtgärder för att försöka förutse de risker som kan uppstå i verksamheten och rapportera dessa.

Det är viktigt att betona att alla anställda i företaget har ett ansvar för att hantera företagets risker som en del i det löpande arbetet. Finansinspektionens

förslag lyfter därför fram utbildningsbehovet och vikten av att medarbetarna förstår att personalen är en viktig del i och ansvarar för att utföra den dagliga riskhanteringen i företaget. Finansinspektionen ställer därför upp ett krav i 6 § som innebär att företaget löpande ska informera och utbilda *berörd* personal om företagets ramverk för riskhantering. Begreppet riskkultur har definierats i enlighet med Bankföreningens och Fondhandlareföreningens förslag.

Limiters och mandat (5 kap. 7–9 §§)

Finansinspektionens ställningstagande: Ett företag ska sätta tydliga gränser (limiters och mandat) för den som ska fatta beslut inom ramen för företagets riskaptit. Ett företag ska också ha rutiner för att övervaka och kontrollera att de limiters och mandat som beslutats följs. Ett företag ska ha interna regler för hur det hanterar överträdelser av limiters och mandat. Funktionen för riskkontroll ska utvärdera överträdelsen samt informera berörda funktioner om resultatet.

Remisspromemorian: Förslaget hade i huvudsak samma innehåll. Vissa justeringar görs dock.

Remissinstanserna: Svenska Bankföreningen, Svenska Fondhandlareföreningen och Sparbankernas Riksförbund påpekar att begreppet riskmandat inte är definierat varför det bör klargöras vad Finansinspektionen avser med detta begrepp. Vidare anser Bankföreningen och Fondhandlareföreningen att bestämmelsen i 7 § bör ändras så att den omfattar alla beslutsfattare i verksamheten, inte bara anställda.

Finansinspektionens skäl: För att styra företaget mot en önskad riskaptit och samtidigt ha gränser för sina risker ska företaget sätta gränser för de som ska fatta beslut inom ramen för företagets riskaptit. Regleringen ändras så att den omfattar alla beslutsfattare i verksamheten. I förhållande till remissförslaget ersätts ordet "riskmandat" med "mandat". Detta är inte avsett att innebära någon ändring i sak. Bestämmelsen innebär att företaget ska ha limiters och mandat som är satta i enlighet med den risk som företaget är beredd att ta. Limiters är den gräns för riskexponering som fastställts av företaget i fråga om t.ex. en viss kund, kundgrupp, marknad eller produkt. Mandat anger den gräns som den anställda har rätt att fatta beslut inom. Föreskrifterna innehåller även en bestämmelse om att företaget ska ha rutiner för att övervaka och kontrollera att de beslutade limiterna och mandaten följs. Vidare införs bestämmelser om att företaget ska ha rutiner och processer på plats för att kunna hantera eventuella överträdelser av företagets limiters och mandat. Det åligger i första hand funktionen för riskkontroll att, vid en eventuell överträdelse av en limit eller mandat, utvärdera och till relevanta funktioner rapportera om resultatet av den utförda utvärderingen.

Finansinspektionen ställer med de nya bestämmelserna krav som innebär att företagen ska arbeta aktivt med sina limiters. På samma sätt är det viktigt att företaget har rutiner för att på ett effektivt sätt hantera överträdelser av limiters. För att säkerställa detta ställer föreskrifterna krav på att det finns en tydlig och

formaliserad process kring hur företaget ska hantera eventuella limitöverträdelser.

Riskbedömning (5 kap. 10–11 §§)

Finansinspektionens ställningstagande: När ett företag identifierar, bedömer och mäter risker ska det utföra framåt- och bakåtblickande analyser. Ett företag ska när det bedömer företagets risker göra en egen kritisk granskning av dessa och inte enbart förlita sig på externa bedömningar.

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: Hade inga synpunkter.

Finansinspektionens skäl: Företag ska alltså vid sin granskning och bedömning av företagets risker inte enbart förlita sig på externa bedömningar. Med det avser Finansinspektionen att företaget inte enbart ska förlita sig på information från till exempel kreditvärderingsinstitut vid bedömningen av företagets risker utan företaget ska även göra en egen kritisk granskning av dessa.

3.5 Kontrollfunktioner (6 kap.)

Krav på interna regler om styrning och kontroll

Finansinspektionens ställningstagande: Bestämmelsen om interna regler om styrning och kontroll flyttas till 2 kap.

Remisspromemorian: I remissförslaget 6 kap. 1 § fanns ett krav på företag att ha interna regler om styrning och kontroll.

Remissinstanserna: Svenska Bankföreningen och Svenska Fondhandlareföreningen föreslår att bestämmelsen flyttas till 2 kap.

Finansinspektionens skäl: Bestämmelsen flyttas till 2 kap. Finansinspektionen delar Bankföreningens och Fondhandlareföreningens uppfattning att bestämmelsen passar bättre under de allmänna kraven i 2 kap.

Krav på tre oberoende kontrollfunktioner (6 kap. 1–2 §§)

Finansinspektionens ställningstagande: I de nya föreskrifterna införs bestämmelser som innebär att ett företag ska ha en funktion för riskkontroll, en funktion för regelefterlevnad samt en internrevisionsfunktion. Dessa ska vara organisatoriskt skilda från varandra. Små företag med mindre komplex verksamhet ska dock kunna kombinera funktionen för riskkontroll och funktionen för regelefterlevnad. Bestämmelsen i 2 § anger att företagens kontrollfunktioner ska regleras av interna regler av vilka funktionernas ansvar, arbetsuppgifter och rutiner ska framgå.

Remisspromemorian: Förslaget var annorlunda strukturerat. I 6 kap. 2 § uttrycktes kravet att ha de tre oberoende kontrollfunktionerna. Detta är nu flyttat till 6 kap. 1 §. Bestämmelser om interna regler för kontrollfunktionerna är samlade i 6 kap. 2 §.

Remissinstanserna: *Sparbankernas Riksförbund* vill att det i vissa fall ska vara möjligt att kombinera andra funktioner än riskkontrollfunktionen och funktionen för regelefterlevnad. *Svenska Bankföreningen* och *Svenska Fondhandlareföreningen* anser att riskkontrollfunktionen och funktionen för regelefterlevnad bör få kombineras i fler fall än i små företag med mindre komplex verksamhet. Flera institut har idag organisatoriskt kombinerat dessa funktioner på så sätt att funktionen för regelefterlevnad organisatoriskt utgör en del av riskkontrollfunktionen men agerar på ett självständigt sätt och upprättar egna oberoende rapporter till VD/styrelse. Bankföreningen och Fondhandlareföreningen anser att den föreslagna regleringen motverkar den utveckling som har skett under de senaste åren och som gått i riktning mot en alltmer sammanhållen risksyn och rapportering. En utveckling som dessutom har drivits fram av tillsynsmyndigheter i olika länder. Enligt Bankföreningen och Fondhandlareföreningen bör åtminstone ett visst mått av flexibilitet införas så att riskkontrollfunktionen och funktionen för regelefterlevnad kan kombineras även i avgränsade delar av organisationen i större företag, om det är lämpligt med hänsyn till företagets organisation och verksamhet samt för att uppnå en sammantaget god intern- och riskkontroll på både företags- och gruppnivå. Vidare anser Bankföreningen och Fondhandlareföreningen att bestämmelsen bör ge uttryck för proportionalitetsprincipen på samma sätt som 6 kap. 10 § andra stycket värdepappersföreskrifterna. Vidare framgår det inte av bestämmelsen att kravet på oberoende även gäller i förhållande till de andra kontrollfunktionerna. Bankföreningen och Fondhandlareföreningen föreslår också att kravet på att ha interna regler (6 kap. 1 § i förslaget) flyttas till 2 kap. och att det i en bestämmelse i 6 kap. samlas vad de interna reglerna behöver innehålla för alla kontrollfunktionerna i stället för att ha detta utspritt i de olika kapitlen som rör respektive kontrollfunktion. Det bör anges att det av de interna regler bör framgå respektive kontrollfunktions ansvar, arbetsuppgifter och rutiner för rapportering.

Nordea instämmer i Finansinspektionens konstaterande att brister i styrning och kontroll ofta leder till otydliga rättsliga och operativa strukturer och undermålig riskkontroll och regelefterlevnad. Däremot anser *Nordea* att bestämmelsen som anger att riskkontrollfunktionen och regelefterlevnadsfunktionen endast kan kombineras i små företag med mindre komplex verksamhet inte är lämplig för att motverka en sådan utveckling. *Nordea* menar att det är allt viktigare att skapa enhetliga modeller, processer och verktyg för att mäta, bedöma och rapportera risker och att detta gäller samtliga risktyper, men särskilt regelefterlevnadsrisken. *Nordea* menar mot den bakgrunden att regelefterlevnadsfunktionen inte organisatoriskt ska behöva vara placerad direkt under verkställande direktör eller styrelse, men att det är självklart att funktionen ska rapportera direkt till verkställande direktören, styrelsen och dess riskutskott. *Finansbolagens förening* framför att begränsningen till små företag, när det gäller möjligheten att kombinera

riskkontrollfunktionen med regelefterlevnadsfunktionen, starkt kan ifrågasättas och att företagets storlek inte bör tillmätas avgörande betydelse. Föreningen anser att syftet med regleringen i stället borde vara verksamheten som sådan. Föreningen anser att det även bör finnas en möjlighet att i företagen kombinera regelefterlevnadsfunktionen och juristenheten.

Finansinspektionens skäl: Den nya bestämmelsen om företagets kontrollfunktioner innebär att reglerna utgår från de tre försvarslinjerna som beskrivs i avsnitt 2.2. Nuvarande regler om kontrollfunktionerna finns i de allmänna råden om styrning och kontroll av finansiella företag. I de nya föreskrifterna tydliggörs krav på de tre kontrollfunktionernas oberoende och införs mer specifika regler om funktionernas arbetsuppgifter. Med anledning av att remissinstanserna inte anser det klart att kontrollfunktionerna ska vara oberoende i förhållande till varandra förtydligas detta i 1 §.

Bestämmelserna i 6 kap. om företagets kontrollfunktioner innebär att företaget ska ha ett heltäckande ramverk för intern kontroll. Den interna kontrollen ska säkerställa att företaget bedriver sin verksamhet på ett effektivt och ändamålsenligt sätt, att kontrollfunktionerna fungerar, att verksamheten bedrivs på ett ansvarsfullt sätt, att den finansiella och icke-finansiella information som rapporteras internt och externt är tillförlitlig samt att lagar, andra författningar och företagets interna regler efterlevs.

Om t.ex. riskkontrollfunktionen och funktionen för regelefterlevnad kombineras finns det risk för att respektive område får minskat fokus. Finansinspektionen har i sitt tillsynsarbete sett exempel på företag där det arbete som bedrivs i regelefterlevnadsfunktionen blivit åsidosatt av att funktionen kombinerats med riskkontrollfunktionen. Även om det i dag kan finnas företag som kombinerar riskkontrollfunktionen och regelefterlevnadsfunktionen med till synes tillfredsställande resultat finns ändå risken att detta leder till att väsentliga risker i verksamheten inte identifieras eller kontrolleras på ett tillfredsställande sätt. Det är därför viktigt att sådana risker och problem undviks eller annars minimeras. Mot bakgrund av detta är det rimligt att kontrollfunktionerna ska vara oberoende och att de får kombineras bara i vissa undantagsfall. De undantagen bör vara få och begränsas till fall där förbudet att kombinera kontrollfunktioner vore mycket betungande för institutet. Med hänsyn till internrevisionfunktionens särskilda roll och betydelse ska denna inte kunna kombineras med andra funktioner.

Finansinspektionen anser att små företag med en okomplicerad verksamhet ska få kombinera riskkontrollfunktionen och regelefterlevnadsfunktionen. För att undvika oklarheter bör dock påpekas att undantaget för små företag med okomplicerad verksamhet är ett uttryck för att proportionalitetsprincipen tillämpats och att någon ytterligare möjlighet att kombinera riskkontrollfunktionen och regelefterlevnadsfunktionen inte finns. Således finns inte heller något utrymme att kombinera funktionerna i avgränsade delar av en organisation, om det inte är fråga om små företag med mindre komplex verksamhet. Detta skulle riskera att medföra en otydlighet på området som inte

är önskvärd. Därför ska inte heller någon motsvarighet till 6 kap. 10 § andra stycket värdepappersföreskrifterna införas.

I 6 kap. 2 § de nya föreskrifterna har Finansinspektionen samlat kraven på att ha interna regler för kontrollfunktionerna. Motsvarande bestämmelser fanns i remissförslaget på olika ställen i föreskrifterna. Omstruktureringen är inte avsedd att innebära någon ändring i sak.

Kontrollfunktionernas resurser och personal m.m. (6 kap. 3–5 §§)

Finansinspektionens ställningstagande: Kontrollfunktionerna ska ha de resurser som krävs samt tillgång till den information som behövs för att funktionerna ska kunna fullgöra sina uppgifter. En kontrollfunktion ska ha personal med den kunskap som krävs samt de befogenheter som behövs för att den ska kunna fullgöra sina uppgifter. Ett företag ska se till att personalen i en kontrollfunktion löpande utbildas för att hålla kunskapen aktuell. Vidare ska en kontrollfunktion ha ändamålsenliga it-system och stöd till sitt förfogande.

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: Har inte framfört några invändningar mot innehållet i bestämmelserna. *Svenska Bankföreningen* och *Svenska Fondhandlareföreningen* anför dock att kraven i bestämmelserna till viss del har samma innebörd som 7 kap. 1 § andra stycket och 9 kap. 3 § i remissförslaget. Föreningarna lämnar i övrigt inga invändningar mot förslaget.

Finansinspektionens skäl: Nuvarande regler om att kontrollfunktionerna bör ha tillräckliga resurser för sina uppgifter finns i de allmänna råden om styrning och kontroll av finansiella företag. Motsvarande införs nu som krav i de nya föreskrifterna. Bestämmelsen innebär även ett nytt krav på att personalen i företaget ska ha den kunskap som krävs för att kunna fullgöra sina uppgifter. Bestämmelsen införs för att ytterligare stärka kontrollfunktionernas roll i företaget och för att säkerställa att den personal som arbetar i dessa funktioner har den kompetens som krävs. Därför införs en bestämmelse om att företaget ska säkerställa att personalen i kontrollfunktionerna löpande utbildas för att hålla kunskapen aktuell.

Kontrollfunktionerna ska ha tillgång till all information som behövs för att funktionen ska kunna fullgöra sina uppgifter. Kravet är detsamma för de tre kontrollfunktionerna (6 kap. 3 §).

Kontrollfunktionernas oberoende (6 kap. 6 §)

Finansinspektionens ställningstagande: En kontrollfunktion ska vara oberoende och bestämmelsen i 6 kap. 6 § anger krav för att oberoende ska anses föreligga.

Remisspromemorian: Förslaget hade i huvudsak samma innehåll.

Remissinstanserna: *Svenska Bankföreningen* och *Svenska*

Fondhandlareföreningen anser att i bestämmelsen bör alla de krav samlas som ställs för att kontrollfunktionerna ska vara oberoende (vilket innebär att motsvarande bestämmelser i 7 kap. 1 § och 9 kap. 1 § i remissförslaget kan flyttas/tas bort). Bankföreningen och Fondhandlareföreningen anser dock att kontrollfunktionerna, med undantag för funktionen för internrevisionen, inte ska behöva vara organisatoriskt skilda från företagets övriga funktioner och verksamhet. Föreningarna menar att en bestämmelse om proportionalitet bör införas i 6 §. Föreningarna önskar också att det införs en möjlighet att kombinera regelefterlevnadsfunktionen med t.ex. en juridikenhet, vilket enligt Bankföreningen och Fondhandlareföreningen har stöd i Esmas riktlinjer om regelefterlevnad. Vidare anser Bankföreningen och Fondhandlareföreningen att bestämmelser om rapporteringskrav bör samordnas i 6 § och att bestämmelsen i 9 kap. 6 § 10 i remissförslaget bör överföras dit. De båda föreningarna anser också att 6 § punkten 3 i remissförslaget bör omformuleras eftersom den verkställande direktören är ansvarig för den löpande verksamheten, inklusive de funktioner och områden som kontrollfunktionerna ska övervaka och kontrollera.

Finansinspektionens skäl: Frågan om kontrollfunktionernas oberoende har till viss del redan kommenterats under 6 kap. 1 §. Syftet med bestämmelsen är att säkerställa att företagen organiserar sin verksamhet så att kontrollfunktionerna arbetar oberoende från den affärsdrivande verksamheten och de funktioner som de är satta att kontrollera. I de allmänna råden om styrning och kontroll av finansiella företag anges att kontrollfunktionerna bör ha en självständig ställning i förhållande till den affärsdrivande verksamheten. I de nya föreskrifterna tydliggörs vilka krav som ska uppfyllas för att funktionerna ska anses vara oberoende. Oberoendekravet är likalydande för de tre kontrollfunktionerna men som nämns ovan finns en möjlighet att, i undantagsfall, kombinera riskkontrollfunktionen och regelefterlevnadsfunktionen. Dessutom gäller att funktionen för riskkontroll ska samarbeta nära de affärs- och stödenheter vilkas risker de kontrollerar. Finansinspektionen anser inte att detta behöver framgå av föreskriftstexten.

De övergripande bestämmelserna i 6 § om funktionernas oberoende, och de ändringar och tillägg som gjorts sedan remissförslaget, gör att vissa liknande bestämmelser i 7–9 kap. flyttas eller tas bort. Det handlar dock inte om några ändringar i sak.

Av kraven på oberoende följer att det inte finns möjlighet att kombinera t.ex. regelefterlevnadsfunktionen med en juristenhet, såsom Bankföreningen menar tillåts enligt Esmas riktlinjer. En sådan enhet ingår i affärsverksamheten och en kombination av dessa skulle minska kontrollfunktionens möjligheter att utföra en oberoende kontroll.

Kravet i den tidigare punkten 3 på att den ansvarige för kontrollfunktionen inte får vara underställd den som är ansvarig för de funktioner eller områden som kontrollfunktionen ska övervaka och kontrollera tas bort eftersom detta följer

redan av att kontrollfunktionerna ska vara underställda VD (i förekommande fall riskchefen) eller styrelsen.

Kravet på rapportering samordnas i punkten 3. Regleringen innebär inte att den ansvarige för kontrollfunktionen ovillkorligen alltid måste närvara när styrelsen diskuterar funktionens arbete och ansvar. Styrelsen måste t.ex. efter att den ansvarige informerat om funktionens arbete och svarat på frågor i anslutning därtill kunna diskutera frågor som rör kontrollfunktionen utan att den ansvarige är där. Styrelsen måste även kunna diskutera funktionens roll i organisationen på ett övergripande plan utan att den ansvarige är närvarande. Fler bestämmelser om rapportering finns i 7 och 8 §§.

Rapportering (6 kap. 7–8 §§)

Finansinspektionens ställningstagande: För att säkerställa att styrelsen får ta del av kontrollfunktionernas fullständiga iakttagelser och rapporter införs ett krav på att kontrollfunktionerna regelbundet, minst årligen, ska rapportera direkt till styrelsen och den verkställande direktören (7 §). Detta gäller utöver den rapportering som löpande sker till verkställande direktör och andra ledningspersoner. På funktionen för riskkontroll ställs ytterligare krav genom att rapportering ska ske såväl muntligen som skriftligen åtminstone kvartalsvis på företagets styrelsesammanträden (se 7 kap. 3 § 4). Bestämmelsen innebär att rapporteringen ska omfatta väsentliga brister och risker och inkludera en uppföljning av tidigare rapporterade brister och risker och en redogörelse för varje ny identifierad väsentlig brist och risk. Därutöver föreskrivs att styrelsen och den verkställande direktören så snart som möjligt ska vidta lämpliga åtgärder med anledning av kontrollfunktionernas rapportering.

Remisspromemorian: Förslaget hade i huvudsak samma innehåll.

Remissinstanserna: *Svenska Bankföreningen* och *Svenska Fondhandlareföreningen* anser att rapporteringskravet i 6 kap. 7 § bör överensstämma med kravet (i 5 kap. 1 §) att kontrollfunktionen ska löpande mäta, bedöma och rapportera. Vidare önskar Bankföreningen och Fondhandlareföreningen att vad som avses med brister och risker ska definieras. Dessutom ifrågasätter Bankföreningen och Fondhandlareföreningen att samtliga risker ska rapporteras. *Finansbolagens Förening* anser att kravet på muntlig rapportering kan medföra praktiska problem, särskilt i styrelser för större institut, och därför knappast tillför några fördelar ur kontrollhänseende. Enligt Finansbolagens Förening torde det skriftliga kravet vara tillräckligt.

Finansinspektionens skäl: Regler om kontrollfunktionernas rapportering finns idag i de allmänna råden om styrning och kontroll av finansiella företag där det framgår att kontrollfunktionerna bör informera styrelse, verkställande direktör och ledning i frågor om företagets risker, regelefterlevnad och internrevision. I de nya föreskrifterna skärps kraven på funktionernas rapportering och det anges hur rapporteringen ska gå till och även hur ofta den ska ske.

Kontrollfunktionerna ska rapportera väsentliga brister och väsentliga risker. Något krav på att rapportera alla brister och risker finns således inte. Rapporteringen ska dock ge en heltäckande information om väsentliga risker och brister. Vidare bör rapporteringen innehålla en bedömning av om riskerna och bristerna ligger inom ramen för företagets riskaptit. Finansinspektionen anser att det inte är nödvändigt att i föreskrifterna ange att rapporteringen avser de brister och risker som är identifierade. Rapporteringskravet omfattar alla de uppgifter som kontrollfunktionerna utför. Detta gällde även i remissförslaget. Finansinspektionen anser inte heller att begreppen risk eller brist behöver definieras. Risken med sådana definitioner är att någon risk/brist oavsiktligt faller utanför definitionen, vilket skulle motverka en effektiv reglering.

Vad som avses med begreppet regelbundet får enligt Finansinspektionens mening avgöras från fall till fall och det måste vara styrelsens ansvar att bedöma med vilken frekvens den anser sig behöva få tillgång till information från kontrollfunktionerna. Rapportering ska dock åtminstone ske årligen. En mer regelbunden och tätare rapportering kan behöva ske i ett företag med mer komplex verksamhet än vad som blir fallet i ett litet företag med mindre komplex verksamhet. Syftet är dock att styrelsen ska se till att den alltid löpande hålls underrättad om iakttagelser av betydelse. Denna rapportering måste även kunna ske utanför ordinarie rapporteringstillfällen.

För att säkerställa att de rekommendationer som funktionerna lämnar tas om hand och följs upp är det viktigt att företaget har en formaliserad åtgärdsprocess för kontrollfunktionernas rekommendationer. Finansinspektionen inför därför en ny bestämmelse om att företaget ska ha rutiner för att regelbundet följa upp vilka åtgärder som vidtas med anledning av funktionens rapporter.

3.6 Funktionen för riskkontroll (7 kap.)

Allmänna överväganden

Regler om funktionen för riskkontroll finns idag i de allmänna råden om styrning och kontroll av finansiella företag. I de nya föreskrifterna införs i 7 kap. mer detaljerade regler om funktionens ansvars- och arbetsuppgifter.

Resurser och organisation m.m. (7 kap. 1–2 §§)

Finansinspektionens ställningstagande: Funktionen för riskkontroll ska vara direkt underställd den verkställande direktören eller i förekommande fall företagets riskchef. Ett företag som har flera funktioner för riskkontroll ska ha en central funktion för riskkontroll som ansvarar för att sammanställa, analysera och rapportera företagets samtliga risker (1 §). Vidare ska funktionen för riskkontroll bestå av personer med tillräcklig kunskap om dels metoder och rutiner för att hantera risker, dels marknader och produkter för att kunna lämna relevant och oberoende information, analyser och expertutlåtanden om företagets risker (2 §).

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll. Bestämmelser om att funktionen ska vara skild från den verksamhet den kontrollerar och om att det ska finnas interna regler samordnas dock med bestämmelserna i 6 kap. och flyttats därför dit.

Remissinstanserna: Som nämnts tidigare vill *Svenska Bankföreningen* och *Svenska Fondhandlareföreningen* att vissa bestämmelser i remissförslaget samordnas med dem i 6 kap.

Finansinspektionens skäl: Eftersom funktionen för riskkontroll självständigt ska analysera affärsverksamhetens risker bör funktionen vara bemannad med personal som t.ex. har tillräcklig kunskap för att självständigt värdera de positioner affärsverksamheten har.

Funktionen för riskkontroll bör organisatoriskt placeras tillräckligt högt i organisationen så att funktionen vid behov kan agera med kraft. Riskkontrollfunktionen ska därför vara organisatoriskt placerad direkt under den verkställande direktören eller i förekommande fall företagets riskchef som i sin tur ska vara direkt underställd den verkställande direktören. Detta krav innebär i viss mån en skärpning jämfört med de allmänna råden om styrning och kontroll av finansiella företag som medger att funktionen även kan vara underställd någon annan ledande befattningshavare med goda kunskaper om företagets risker.

Företag som har riskkontrollfunktioner i varje del av affärsrörelsen ska ha en central riskkontrollfunktion som bär det yttersta ansvaret för att sammanställa, analysera och rapportera om företagets samlade risk. Finansinspektionen beslutar därför om en ny bestämmelse som ålägger ett företag som har flera funktioner för riskkontroll att ha en central riskkontrollfunktion som ska sammanställa, analysera och rapportera företagets samtliga risker. Kravet innebär inte att det måste inrättas en ytterligare kontrollfunktion utöver de ordinarie kontrollfunktionerna, utan att det kan åligga en av flera kontrollfunktioner att ansvara för sammanställning, analys och rapportering av företagets samtliga risker.

Riskkontrollfunktionens uppgifter (7 kap. 3 §)

Finansinspektionens ställningstagande: Förslaget innehåller en uppräkningslista av de mest centrala uppgifter och ansvarsområden som ska utföras av funktionen för riskkontroll. Denna lista är inte uttömmande utan räknar upp vad funktionen åtminstone måste göra för att fullgöra sitt ansvarsområde.

Remisspromemorian: Förslaget hade i huvudsak samma innehåll.

Remissinstanserna: *Svenska Bankföreningen* och *Svenska Fondhandlareföreningen* anser att bestämmelsen om rapportering bör samordnas med 6 kap. och tas bort. *Finansbolagens Förening* anser att kravet på att riskkontrollfunktionen ska, minst kvartalsvis, rapportera såväl skriftligen som muntligen är för långtgående (punkten 4). Bankföreningen och

Fondhandlareföreningen vill att bestämmelsen i punkten 5 tas bort eller att referensen till styrelsen i denna tas bort eftersom det är ägarna (via bolagsstämma och extern revisor) som kontrollerar styrelsen. Det måste också, enligt Bankföreningen och Fondhandlareföreningen, klargöras att bestämmelsen inte innebär en "förhandsgranskning" av styrelsens eller VD:s beslut. De båda föreningarna anger att samma sak gäller för punkten 6, vilken också bör tas bort och samordnas med bestämmelserna i 3 kap. Vidare anses att det krav (punkten 7) som ställs på funktionen att kontrollera interna regler, processer och rutiner enligt 5 kap. 1 § överlappar den roll som internrevisionen har enligt 9 kap. Bankföreningen och Fondhandlareföreningen ifrågasätter om syftet är att detta ska granskas av båda funktionerna. Bankföreningen och Fondhandlareföreningen ifrågasätter även att riskkontrollfunktionen ska (punkten 8) rapportera risk för fel i antaganden som ligger till grund för den finansiella rapporteringen. Detta vore alltför långtgående. Bestämmelsen bör begränsas till antaganden som används vid värdering av finansiella instrument, inte antaganden i redovisningen generellt.

Finansinspektionens skäl: Bestämmelsen innebär att funktionens ansvarsområde blir tydligare jämfört med de allmänna råden om styrning och kontroll av finansiella företag. Remissförslaget att riskkontrollfunktionen ska kontrollera samtliga större risker som företaget exponeras för eller kan komma att exponeras för identifieras och hanteras av berörd enhet i företaget ändras till att avse företagets väsentliga risker. Någon ändring i sak är inte avsedd. Funktionen ska även övervaka företagets riskhantering och se till att den utförs på ett korrekt, säkert och ändamålsenligt sätt. Bestämmelserna innebär att funktionen ska se till att kritiskt granska risken i de exponeringar som företaget är eller kan komma att bli exponerade för samt de processer som företaget valt för att bedriva sin verksamhet eller liknande. Bestämmelserna innebär även att riskkontrollfunktionen ska säkerställa att beslut fattas på rätt nivå i företaget.

Ett särskilt rapporteringskrav ska gälla för riskkontrollfunktionen (punkten 4). Funktionen för riskkontroll ska regelbundet, dock minst kvartalsvis, avrapportera sin bedömning till styrelse och verkställande direktören. Rapporteringen ska ske såväl skriftligt som muntligt. Finansinspektionen anser inte att detta krav är för långtgående. Funktionen för riskkontroll utgör styrelsens och ledningens verktyg för att bl.a. kunna säkerställa att de affärsbeslut som företaget fattar är i linje med den riskaptit och riskstrategi som styrelsen har beslutat.

Finansinspektionen ställer här något mer långtgående krav än GL 44. Av GL 44 framgår att en regelbunden rapportering till styrelsen ska ske. Finansinspektionen anser att det är av yttersta vikt att rapportering från den oberoende funktionen för riskkontroll sker frekvent och inte bara skriftligt utan även muntligt. Genom kravet säkerställs att den muntliga rapporteringen till styrelsen inte enbart utförs av den verkställande direktören utan av den som är ansvarig för riskkontrollfunktionen. Detta säkerställer även att materialet som presenteras till styrelsen framställs på det sätt som behövs för att styrelsen ska kunna tillgodogöra sig materialet. Syftet med bestämmelsen är att säkerställa en regelbunden närvaro på styrelsesammanträden från riskkontrollfunktionens

sida vilket främjar en ökad medvetenhet och förståelse i styrelsen för riskkontrollfunktionens analyser och slutsatser.

Redaktionella ändringar görs i punkten 5 som handlar om att riskkontrollfunktionen, när företaget lägger fram förslag eller fattar beslut som medför att företags risker kan öka väsentligt, ska bedöma om dessa är förenliga med företagets beslutade riskaptit. Denna bedömning är ingen ”förhandsgranskning” som kan hindra företagets ledning att fatta ett beslut eller annars utgör en associationsrättslig inskränkning av bolagsorganens beslutsrätt. Om företaget fattar beslut som medför risker utöver den beslutade riskaptiten så tyder detta på att företaget har en bristande riskhantering. Finansinspektionen finner inte anledning att ta bort vare sig denna eller bestämmelsen i punkten 6. Vissa redaktionella ändringar görs dock, bl.a. för att förtydliga att riskkontrollfunktionens arbete omfattar hela företagets verksamhet.

Föreskrifterna innebär vidare (punkten 7) att funktionen för riskkontroll löpande ska se över relevanta interna regler, processer och rutiner för riskhantering. Riskkontrollfunktionen ska fungera som styrelsens och övriga ledningens varningsklocka och förväntas identifiera och föreslå behov av förändringar i dessa. Kravet på riskkontrollfunktionen att kontrollera att relevanta interna regler, processer och rutiner följs har jämförts med de uppgifter som funktionen för internrevision har. Även om funktionernas arbete i viss mån kan komma att överlappa varandra så är detta inget skäl till varför kravet i punkten 7 inte ska gälla för riskkontrollfunktionen.

Finansinspektionen inför också ett nytt krav (punkten 8) på att den oberoende funktionen för riskkontroll ska identifiera, kontrollera och rapportera risker för fel i företagets antaganden och bedömningar som ligger till grund för företagets finansiella rapportering. Bestämmelsen ska bl.a. säkerställa att enskilda handlare inte har möjlighet att manipulera värderingar vilket kan vilseleda inte bara företaget självt och tillsynsmyndigheten utan även de finansiella marknaderna. Kravet omfattar även de mest komplexa produkter som företaget är involverat i för att säkerställa att det faktiskt finns en oberoende funktion som kan ifrågasätta och vägleda styrelse och övrig ledning kring de risker som företaget exponeras för. Finansinspektionen har i sin tillsyn uppmärksammat exempel på väsentliga fel i redovisningen som uppstått på grund av brist på samarbete mellan funktionen för regelefterlevnad, redovisningsfunktionen och funktionen för riskkontroll där varken företagets redovisningsorganisation, funktionen för internrevision eller den externa revisorn hade uppmärksammat att företaget under flera år innehåft onoterade finansiella instrument som redovisats felaktigt.

Enligt GL 44 ingår administrativa rutiner som exempelvis redovisning i ramverket för intern kontroll. Ramverket för intern kontroll utgörs av både den oberoende funktionen för regelefterlevnad och funktionen för riskkontroll, samt funktionen för internrevision som har till uppgift att bl.a. kontrollera dessa två kontrollfunktioner.

Kravet i punkten 8 på funktionen för riskkontroll att ta hänsyn till risker för fel i företagets finansiella rapportering är således inte nytt och inte heller, såsom Bankföreningen och Fondhandlareföreningen anför, ett för långtgående krav. Finansinspektionen anser inte att det finns skäl att avgränsa kravet till vissa poster, t.ex. finansiella instrument. Det är viktigt att alla typer av poster inkluderas, till exempel bedömning av goodwillposter där Finansinspektionen genom sin tillsyn konstaterat att det finns svag kontroll och stora brister.

En förutsättning för att kunna utföra en oberoende granskning av antaganden och bedömningar som ligger till grund för exempelvis värdering av finansiella instrument är att det finns kunskap om gällande regelverk, men också specialkompetens om finansiella marknader och de finansiella instrumentens funktion och risker. Finansinspektionen bedömer att den kompetens som behövs för att göra en oberoende kontroll av risker för fel som kan påverka redovisningen av finansiella instrument vanligtvis inkluderar kompetens som finns inom riskkontrollfunktionen.

Kravet på att riskkontrollfunktionen bl.a. ska utvärdera hur nya eller väsentliga förändringar i befintliga produkter och tjänster m.m. (punkten 9) påverkar företagets sammanvägda risk kommer från GL 44.

Riskchef (CRO) (7 kap. 4–6 §§)

Finansinspektionens ställningstagande: Ett företag ska om det är lämpligt och rimligt med hänsyn till verksamhetens art, omfattning och komplexitet utse en riskchef, som ska ha det övergripande ansvaret för funktionen för riskkontroll och bedöma om företagets ramverk för riskhantering är effektivt och ändamålsenligt. Riskchefen ska vara direkt underställd den verkställande direktören och ska rapportera direkt till styrelsen eller i förekommande fall till styrelsens riskutskott. Styrelsen ska godkänna och besluta om tillsättning av och byte av riskchef.

Remisspromemorian: Förslaget hade i huvudsak samma innehåll.

Remissinstanserna: Svenska Bankföreningen och Svenska Fondhandlareföreningen anser att det är alltför långtgående att ålägga riskchefen att säkerställa att företagets ramverk för riskhantering är effektivt och ändamålsenligt om denne inte kan besluta om erforderliga ändringar i ramverket. Bankföreningen föreslår att bestämmelsen ändras så att riskchefen ska bedöma ramverkets effektivitet och ändamålsenlighet.

Finansinspektionens skäl: Bestämmelsen är ny i förhållande till de allmänna råden om styrning och kontroll av finansiella företag. I det fall ett företag utser en riskchef ska denne vara underställd den verkställande direktören men dennes avrapportering ska regelbundet ske till styrelsen. Riskchefen bör ha sådan tyngd och kompetens att han eller hon kan ifrågasätta sådana beslut som påverkar företagets risk. Detta innebär dock inte något krav på att riskchefen ska ha vetorätt i fråga om beslut som påverkar företagets risk. Riskchefen är således att likställa med den position som ibland kallas ”Chief Risk Officer”

(CRO). Det är normalt sett inte den person som har det operativa ansvaret för riskkontrollfunktionen (som också kan kallas riskkontrollchef).

Därutöver föreskrivs att företaget ska ha dokumenterade rutiner på plats för att utse och ersätta riskchefen. Föreskrifterna innehåller även krav på att ett företags styrelse ska godkänna en ny riskchef vilket innebär att byte av riskchef endast ska kunna ske efter godkännande av företagets styrelse. Finansinspektionen ska dessutom informeras vid tillsättande och byte av riskchef.

Finansinspektionen anser att förslaget kan ändras så att riskchefen ska bedöma företagets ramverk för riskhantering, i stället för att han eller hon ska säkerställa att detta är effektivt och ändamålsenligt. Ändringen föranleds av remissinstansernas uppfattning om att kravet annars blir alltför långtgående, vilken Finansinspektionen delar. Till grund för den nya formuleringen ligger motsvarande bestämmelse i GL 44. Riskchefen ska naturligtvis reagera om han eller hon bedömer att ramverket för riskhantering behöver förändras. Om sådana förändringar inte görs eller andra åtgärder inte vidtas, trots riskchefens bedömning, kan det få konsekvenser för företaget och uppfattningen om dess riskhantering.

3.7 Regelefterlevnad och funktion för regelefterlevnad (8 kap.)

Allmänna överväganden

Regelefterlevnadsfunktionen ska hantera företagets regelefterlevnadsrisker. Funktionen för regelefterlevnad behandlas mycket kortfattat i GL 44. Däremot är kraven i bl.a. Mifid-direktivet mer specificerade. Formuleringarna i avsnittet om funktionen för regelefterlevnad i föreskriftsförslaget överensstämmer därför i stora drag med hur reglerna har utformats i Mifid. Regler om funktionen för regelefterlevnad finns i dag i de allmänna råden om styrning och kontroll av finansiella företag. I de nya föreskrifterna tydliggörs funktionens ansvars- och arbetsuppgifter även om kraven i förslaget i stora delar är likalydande med de nu gällande allmänna råden.

Närmare om förhållandet till Esmas riktlinjer

Svenska Bankföreningen och *Svenska Fondhandlareföreningen* anför att bestämmelserna om regelefterlevnad bör samordnas med Esmas riktlinjer för regelefterlevnadsfunktionen. Esmas riktlinjer för regelefterlevnad är enligt Bankföreningen och Fondhandlareföreningen de allra senaste på det specifika området som väl speglar den praxis som byggts upp på den finansiella marknaden. Bankföreningen och Fondhandlareföreningen anser att det är av yttersta vikt att funktionens uppdrag definieras på lika sätt inom de olika regelverken och att Esmas riktlinjer bör vara en förebild på området. *Sparbankernas Riksförbund* lämnar liknande synpunkter.

Företaget bör vidare bedöma riskerna för brister i företagets regelefterlevnad samt använda denna bedömning vid beslut om hur funktionens övervaknings-

och rådgivningsverksamhet ska inriktas. Vid utformningen av funktionens ansvarsområden som omfattar "den tillståndspliktiga verksamheten" är det viktigt att företagen får bibehålla sin organisatoriska frihet enligt Bankföreningen och Fondhandlareföreningen.

Finansinspektionen konstaterar att det finns ett behov av att införa regler angående regelefterlevnaden i företag och att företagen ska inrätta en funktion för regelefterlevnad. Detta har inte ifrågasatts av remissinstanserna. Finansinspektionen anser att regelefterlevnaden i ett kreditinstitut måste utgå från och vara anpassad till att företaget driver bank- eller finansieringsrörelse och, i vissa fall, även värdepappersrörelse. Kraven på regelefterlevnadsfunktionen kan emellertid inte i sin helhet anpassas efter vad som gäller för driften av en värdepappersrörelse. De nya föreskrifterna kan således inte utformas i enlighet med Esmas riktlinjer eftersom dessa inte i tillräcklig utsträckning tar hänsyn till de krav som bör ställas på en bank- eller finansieringsrörelse.

Finansinspektionen hänvisar till vad som framgår av avsnitt 2.4.1 om kreditinstitut med värdepappersrörelse. Där framgår bl.a. att eftersom bestämmelserna i LBF om organisation och riskhantering (inklusive företags kontrollfunktioner) gäller för hela rörelsen, kan värdepappersrörelsen i ett kreditinstitut inte undantas från föreskrifternas tillämpningsområde.

Interna regler om regelefterlevnad (8 kap. 1 §)

Finansinspektionens ställningstagande: Ett företag ska ha aktuella och lämpliga interna regler och rutiner för att kunna identifiera vilka risker som finns för att företaget inte fullgör sina förpliktelser enligt dels lagar, förordningar och andra regler som gäller för den tillståndspliktiga verksamheten, dels interna regler. Styrelsen ska besluta om de interna reglerna för regelefterlevnad. Vidare ska ett företag ha lämpliga rutiner och vidta lämpliga åtgärder för att minimera risken för att lagar, förordningar och andra regler som gäller för den tillståndspliktiga verksamheten inte följs.

Företaget ska när det utformar de interna reglerna och rutinerna enligt 1 § första stycket ta hänsyn till verksamhetens art, omfattning och komplexitet, och arten på och omfattningen av dess tjänster och verksamhet.

Remisspromemorian: Förslaget hade samma innehåll.

Remissinstanserna: Svenska Bankföreningen och Svenska Fondhandlareföreningen anser att kraven för de interna reglerna för regelefterlevnadsfunktionen verkar fokusera på själva processen för identifiering av risker för att företaget inte fullgör sina förpliktelser istället för krav på att beskriva funktionens arbete. Remissinstanserna anser att de generella bestämmelserna i 6 kap. om interna regler för ansvar, arbetsuppgifter och rutiner för rapportering bör gälla även för regelefterlevnadsfunktionen. Remissinstanserna anser att det i bestämmelsen bör krävas att företaget när det

fastställer de interna reglerna ska utgå från en riskbaserad strategi/ett riskbaserat förhållningssätt.

Finansinspektionens skäl: De interna reglerna i bestämmelsen syftar till att företaget ska identifiera risker som finns för att företaget inte fullgöra sina förpliktelser enligt dels lagar, förordningar och andra regler som gäller för den tillståndspliktiga verksamheten, dels interna regler. Kravet på att ha interna regler som anger varje kontrollfunktions ansvar, arbetsuppgifter och rutiner införs i 6 kap. Vad gäller föreningarnas synpunkt om att funktionens arbete ska utgå från en riskbaserad strategi/ett riskbaserat förhållningssätt så hänvisas till avsnittet nedan om regelefterlevnadsfunktionen och dess uppgifter.

Regelefterlevnadsfunktionen och dess uppgifter (8 kap. 2–3 §§)

Finansinspektionens ställningstagande: Funktionen ska vara direkt underställd den verkställande direktören. Företaget ska utse en person som ska ha ansvaret för funktionen och för all rapportering om regelefterlevnad. Funktionen ska bl.a. identifiera vilka risker som finns för att företaget inte fullgör sina förpliktelser enligt lagar, förordningar och andra regler som reglerar den tillståndspliktiga verksamheten samt kontrollera att dessa hanteras av berörda funktioner. Vidare ska funktionen ge råd och stöd till företagets personal och styrelse om de lagar, förordningar och andra regler som reglerar den tillståndspliktiga verksamheten. Funktionen ska också kontrollera att de interna reglerna och rutinerna om regelefterlevnad följs.

Remisspromemorian: Förslaget hade i huvudsak samma innehåll.

Remissinstanserna: Svenska Bankföreningen och Svenska Fondhandlareföreningen anför att för det fall regelefterlevnadsfunktionen kombineras med riskkontrollfunktionen bör en person utses att ansvara för regelefterlevnadsfunktionens rapportering till styrelsen och VD. Vidare anför Bankföreningen och Fondhandlareföreningen att ordningen mellan de uppgifter som funktionen ska utföra bör ändras så att uppgiftskatalogen börjar med information och utbildning då det är viktigt att framhäva funktionens verksamhetsstödande verksamhet. Föreningarna vill att det förtydligas att funktionen ska arbeta utifrån en riskbaserad strategi så att resurser fördelas på ett effektivt sätt.

Finansinspektionens skäl: Det tydliggörs att funktionen ska vara direkt underställd den verkställande direktören. Om företaget har utsett en person till regelefterlevnadschef, som ibland kallas ”Chief Compliance Officer” (CCO), som motsvarar den roll som riskchefen har för riskkontrollfunktionen, så får denne anses ingå i funktionen som är direkt underställd den verkställande direktören. Dessa krav säkerställer att funktionen är placerad centralt i företaget. Funktionen ska som anges i 6 kap. vara oberoende från de tjänster eller verksamheter som den är satt att kontrollera. Föreskrifterna ger dock som tidigare nämnts en möjlighet för små företag med icke-komplex verksamhet att organisatoriskt slå samman funktionen för regelefterlevnad med riskkontrollfunktionen.

Funktionen ska identifiera vilka risker som finns för att företaget inte fullgör sina förpliktelser enligt lagar, förordningar och andra regler som reglerar den tillståndspliktiga verksamheten. Med detta avses primärt näringsrättsliga bestämmelser såsom LBF och tillämpliga delar av LV.

På förslag av Bankföreningen och Fondhandlareföreningen framhävs funktionens verksamhetsstödande uppgifter genom att placera dem högre upp i uppgiftskatalogen. I punkterna 3 och 4 finns därför bestämmelser om att funktionen ska ge råd och stöd till företagets personal, verkställande direktör och styrelse om lagar och regler m.m. som reglerar den tillståndspliktiga verksamheten samt löpande informera och utbilda företagets personal och ledning om kommande regelförändringar. Därför är det också viktigt att personalen i funktionen hålls uppdaterade om förändringar i företagets produkt- och tjänsteutbud. Detta innebär enligt Finansinspektionens mening att funktionen i sitt arbete även ska beakta kända framtida förändringar i lagar och författningar.

I punkten 2 förtydligas funktionens ansvar för att övervaka och kontrollera efterlevnaden av dels lagar, förordningar och andra regler, dels relevanta interna regler eftersom detta ansvarsområde inte tidigare varit tillräckligt tydligt i föreskriftsförslaget.

En av funktionens huvudsakliga uppgifter är att övervaka och kontrollera att de interna reglerna och rutinerna om regelefterlevnad i 1 § följs (punkten 6) samt att kontrollera och regelbundet bedöma om företagets interna regler, rutiner och åtgärder för regelefterlevnad är ändamålsenliga och effektiva.

Finansinspektionens uppfattning är att ovanstående arbetsuppgifter redan idag utförs till stor del av funktionen för regelefterlevnad.

Som för de andra kontrollfunktionerna gäller krav på rapportering enligt 6 kap. 7–8 §§. Funktionen ska rapportera om företagets hantering av regelefterlevnaden till styrelsen och den verkställande direktören. Styrelsen och anställda i ledningsfunktioner ska få regelbundna rapporter om regelefterlevnaden i företaget. Utan en direkt rapportering, minst årligen, till styrelsen föreligger en risk att rapporter och rekommendationer kan komma att förvanskas. Rapporterna bör innehålla en redogörelse för genomförandet och effektiviteten vad gäller den övergripande kontrollen av verksamheten samt en sammanfattning av identifierade risker och åtgärder som ska eller har vidtagits. Rapporterna ska tas fram med lämpliga intervaller, åtminstone årligen.

När det gäller synpunkten om att funktionen för regelefterlevnad ska ha en riskbaserad strategi anser Finansinspektionen att företagets riskidentifiering ska vara heltäckande men att företaget vid fördelning av resurser och val av inriktning på övervaknings- och utbildningsarbete ska ha ett riskbaserat förhållningssätt. Det riskbaserade förhållningssättet uttrycks till viss del i den proportionalitetsprincip som framgår av 1 § fjärde stycket.

3.8 Funktionen för internrevision (9 kap.)

Allmänna överväganden

Regler om funktionen för internrevision finns idag i de allmänna råden om styrning och kontroll av finansiella företag. Bestämmelserna i de nya föreskrifterna är dock mer specifika än de allmänna råden och tydliggör funktionens ansvarsområde. En internrevisionsfunktion är av stor betydelse för att upprätthålla en fullgod intern styrning och kontroll i ett företag varför Finansinspektionen inför ett krav på att alla företag ska ha en oberoende funktion för internrevision. Finansinspektionen har använt Baselkommitténs riktlinje ”The internal audit function in Banks” som utgångspunkt för föreskrifterna.

Organisation och personal m.m (9 kap. 1–4 §§)

Finansinspektionens ställningstagande: Funktionen för internrevision ska vara direkt underställd företagets styrelse. Utöver de krav på oberoende som framgår av 6 kap. 6 § gäller att personalen i funktionen för internrevision inte får delta i andra funktioners arbete eller i arbetet med att utforma och välja riskmodeller eller andra verktyg för att hantera risk. Funktionen ska bestå av personer med kunskap om bl.a. företagets verksamhet, redovisning och värdering av tillgångar samt de risker företaget är exponerat för. Personalen ska ha kunskap om de lagar och regler som reglerar verksamheten samt standarder för internrevision. Ett företag ska löpande informera och utbilda personalen i funktionen för internrevision om nya produkter och tjänster på de finansiella marknaderna.

Remisspromemorian: Förslaget hade i huvudsak samma innehåll.

Remissinstanserna: Svenska Bankföreningen och Svenska Fondhandlareföreningen föreslår att kraven på personalens kvalifikationer och utbildning samlas i de generella bestämmelserna i 6 kap.

Finansinspektionens skäl: Funktionen för internrevision är framför allt ett viktigt verktyg för styrelsen i arbetet med att skapa en god intern styrning och kontroll. Därför ska funktionen för internrevision vara direkt underställd företagets styrelse. Funktionen arbete styrs av styrelsen, dels genom de interna reglerna, dels genom den revisionsplan som ska fastställas av styrelsen.

För att de anställda i funktionen ska kunna utföra sina arbetsuppgifter på ett tillfredsställande sätt ska företaget enligt 6 kap. 3 § se till att kontrollfunktionerna har de resurser som krävs samt tillgång till den information som behövs. Dessutom ställs i 6 kap. 3 § krav på att personalen i funktionen ska ha den kunskap som krävs samt de befogenheter som behövs för att den ska kunna fullgöra sina uppgifter.

Att funktionen ska vara bemannad med personer som har den sakkunskap som krävs säkerställs genom att en bestämmelse (9 kap. 3 §) införs om att

funktionen ska vara sammansatt av personer med kunskaper om företagets verksamhet, rutiner, it-system, redovisning och värdering av tillgångar samt de risker företaget är exponerat för, de lagar, förordningar och andra regler som reglerar verksamheten, samt etablerade standarder för internrevision. Motsvarande regler om funktionens bemanning och personalens kompetens finns idag i de allmänna råden om styrning och kontroll av finansiella företag. Bestämmelsen i 9 kap. 3 § är i stora delar likalydande med dessa. Kravet på att personalen ska ha kunskap om redovisning och värdering av tillgångar är dock nytt.

De kunskapskrav som de nya föreskrifterna ställer på de anställda i internrevisionsfunktionen syftar till att funktionen på ett effektivt och tillförlitligt sätt ska kunna granska företagets olika delar. Finansinspektionen understryker vikten av kunskap om oberoende utvärderingar och granskningar av bl.a. de finansiella instrument som företaget har i sin verksamhet. Därför införs även en ny bestämmelse (9 kap. 4 §) som föreskriver att företaget ser till att de anställda i funktionen för internrevision löpande får information och utbildning om nya produkter och tjänster för att kunna hantera den ökande komplexiteten i produkter och processer på den finansiella marknaden. Skyldigheten att löpande utbilda personalen i kontrollfunktionerna framgår av 6 kap. 4 §.

Internrevisionens uppgifter (9 kap. 5 §)

Finansinspektionens ställningstagande: Funktionen för internrevision ska arbeta efter en av styrelsen fastställd riskbaserad revisionsplan. Funktionen ska bl.a. granska och utvärdera företagets organisation, styrningsprocesser, it-system, interna kontroll, riskhantering och efterlevnaden av lagar och regler. Funktionen ska även granska och utvärdera tillförlitligheten i företagets finansiella rapportering, inklusive åtaganden utanför balansräkningen. Vidare ska den granska och regelbundet utvärdera tillförlitligheten och kvaliteten på det arbete som bedrivs inom företagets övriga kontrollfunktioner.

Remisspromemorian: Förslaget hade väsentligen samma innehåll. Punkten 5 i uppgiftskatalogen ändras till att avse krav på att granska granska och utvärdera om företagets interna regler är lämpliga och förenliga med lagar, förordningar och andra regler. Vidare tas punkten 10 bort som handlade om att regelbundet rapportera iakttagelser till styrelsen.

Remissinstanserna: *Svenska Bankföreningen* och *Svenska Fondhandlareföreningen* anför att ett uttryckligt krav på att utvärdera den finansiella informationen och särskilt kontrollera att åtaganden utanför balansräkningen har rätt belopp (6 § punkten 6 i remissförslaget) indikerar en förväntan om att funktionen ska granska periodbokslut och att den ska kunna garantera en specifik siffra vid en bestämd tidpunkt. *Revisorsnämnden* föreslår, i fråga om samma bestämmelse, med hänsyn till hur balansräkningar normalt utformas, att bestämmelsen utformas så att funktionen för internrevision ska granska och utvärdera företagets finansiella information samt kontrollera att åtaganden utanför balansräkningen tas upp på ett korrekt sätt.

Internrevisorernas förening lämnar flera synpunkter på kapitlet om internrevision. Föreningen anser i fråga om ovan nämnda bestämmelse att kravet är ottydligt och blandar en hög abstrakt nivå med detaljer kring enskilda poster. Föreningen menar vidare att skrivningen är förknippad med en aktivitet som kan tolkas som lagstadgad externrevision. Vidare anser Föreningen att Finansinspektionen bör tydliggöra skillnaderna mellan andra och tredje försvarslinjernas ansvar. Internrevisorernas förening lämnar vissa ytterligare synpunkter på det remitterade förslaget som i viss mån tagits omhand av Finansinspektionen i de beslutade föreskrifterna.

Finansinspektionens skäl: I 9 kap. 5 § i föreskrifterna införs bestämmelser om vilka uppgifter ett företags funktion för internrevision ska utföra. Dessa regler är inte nya och Finansinspektionen anser att företagets funktion för internrevision redan idag utför merparten av dessa uppgifter. De uppräknade ansvars- och arbetsuppgifterna som funktionen ska utföra uttrycks mer specifikt i de nya föreskrifterna än i de allmänna råden.

I enlighet med Internrevisorernas förenings synpunkter läggs styrningsprocesser till i 5 § punkten 2.

Kravet i punkten 5 ändras från ett krav på att granska efterlevnaden av lagar, förordningar och interna regler till att granska och utvärdera om företagets interna regler är lämpliga och förenliga med lagar, förordningar och andra regler. Finansinspektionen bedömer att det tidigare kravet ska ingå i regelefterlevnadsfunktionens uppgifter medan internrevisionen i stället bör granska och utvärdera om företagets interna regler är lämpliga och förenliga med lagar etc.

Finansinspektionen instämmer till viss del i Bankföreningens, Fondhandlareföreningens, Revisorsnämndens respektive Internrevisorernas förenings synpunkter i fråga om det tidigare kravet på funktionen att granska företagets finansiella information (6 § punkten 6 i remissförslaget). Bestämmelsen ändras så att funktionen ska granska och utvärdera tillförlitligheten i företagets finansiella rapportering, inklusive åtaganden utanför balansräkningen. Vad Finansinspektionen vill med bestämmelsen, och som kanske inte var tillräckligt klart i det remitterade förslaget, är att betona vikten av att funktionens granskning inkluderar risker för fel i den interna- och externa finansiella rapporteringen.

När det gäller skillnaderna mellan andra och tredje försvarslinjens ansvar så kan det inte uteslutas att deras arbetsuppgifter i viss mån kommer att överlappa varandra. Finansinspektionen anser dock att den nu införda regleringen är tillräckligt tydlig och inte bör medföra några väsentliga problem för företagen.

En viktig del i internrevisionsfunktionens arbete är att lämna rekommendationer utifrån de iakttagelser som funktionen gjort. Detta uttrycks i punkten 8. I enlighet med en synpunkt från Internrevisorernas förening ändras punkten 9 så att funktionen ska följa upp om åtgärderna enligt punkten 8 genomförs.

Det tidigare kravet på att regelbundet rapportera iakttagelser till styrelsen samt närvara vid styrelsemöten (6 § punkten 10 i remissförslaget) tas bort eftersom detta krav motsvaras av de generella bestämmelserna om kontrollfunktionerna i 6 kap.

3.9 Uppdragsavtal (10 kap.)

Finansinspektionens ställningstagande: Finansinspektionen inför bestämmelser om hur ett företag ska hantera riskerna med att viss verksamhet uppdras åt någon annan att utföra (10 kap). Kapitlet innehåller ett antal krav som reglerar vad företaget ska säkerställa vid utläggande av verksamhet på annan part. Bestämmelserna ställer samma krav vid utläggande av de tjänster som anges i 7 kap. 1 § LBF som på annan verksamhet av väsentlig betydelse. Med verksamhet av väsentlig betydelse menar Finansinspektionen när ett företag lägger ut t.ex. en stödfunktion på en uppdragstagare. Som exempel på en stödfunktion kan nämnas en av kontrollfunktionerna eller exempelvis en it-funktion.

Remisspromemorian: Förslaget hade i huvudsak samma innehåll. Vissa justeringar görs dock med anledning av remissinstansernas synpunkter.

Remissinstanserna: *Svenska Bankföreningen* och *Svenska Fondhandlareföreningen* anser att Finansinspektionen gått utöver det bemyndigande som är kopplat till 6 kap. 7 § LBF. Bankföreningen och Fondhandlareföreningen menar att tanken med en verkställighetsföreskrift är att den inte ska tillföra något väsentligt nytt utan att det handlar om mer praktiska saker för hur en lag ska kunna tillämpas och får inte innehålla sådant som för enskildas del innebär ett helt nytt åliggande eller ingrepp. Den definition av uppdragsavtal som används i föreskriften medför att kraven i 10 kap. får ett vidare tillämpningsområde än vad LBF föreskriver. Enligt föreskriftsförslaget omfattar kraven i föreskriftens 10 kap. alla uppdragsavtal vilket inte är förenligt med bemyndigandet. Att ett institut ska identifiera, mäta, styra och ha kontroll över de risker som dess rörelse är förknippad med framgår av LBF. I detta krav ingår även att företaget ska ha kontroll över de risker som ett uppdragsavtal kan medföra. Bankföreningen och Fondhandlareföreningen påpekar vidare att vissa av kraven i föreskriftens 10 kap. redan framgår av LBF. Som exempel nämns kravet i remissförslagets 10 kap. 6 § andra stycket 9.

Finansinspektionens skäl: Som Bankföreningen och Fondhandlareföreningen mycket riktigt påpekar ska ett företag identifiera, mäta, styra och ha kontroll över de risker som dess rörelse är förknippad med. I detta krav ingår även att företaget ska ha kontroll över de risker som ett uppdragsavtal kan medföra. Finansinspektionens avsikt med bestämmelserna i 10 kap. är att reglera samtliga risker som ett uppdragsavtal kan medföra, oavsett om riskerna består i utläggande av de finansiella tjänster som räknas upp i 7 kap. 1 § LBF eller någon stödfunktion. Mot bakgrund av att det är risker i samband med utläggandet av verksamhet på tredje part som bestämmelserna i 10 kap. i

föreskriften reglerar föreskriver Finansinspektionen med stöd av bemyndigandet i 5 kap. 2 § p. 4 bank- och finansieringsrörelseförordningen om vilka åtgärder ett kreditinstitut ska vidta för att bl.a. uppfylla kraven på riskhantering, genomlysning och sundhet i 6 kap. LBF. Finansinspektionen föreskriver således inte med stöd av bemyndigandet till 6 kap 7 § LBF om hantering av de risker som kan uppkomma i samband med uppdragsavtal utan med stöd av bemyndigandet till 6 kap. 2 § LBF.

Finansinspektionen håller i viss mån med Bankföreningen och Fondhandlareföreningen i synpunkten att vissa av kraven i föreskriftens 10 kap. redan framgår av lag. Finansinspektionen har därför gjort en översyn över bestämmelserna i detta kapitel och vissa justeringar görs därför.

Det följer av LBF att ett företag ska anmäla till Finansinspektionen om någon av de tjänster som anges i 7 kap. 1 § LBF läggs ut på någon annan än företaget att utföra samt ge in uppdragsavtalet till Finansinspektionen. I de nya föreskrifterna införs ett allmänt råd som innebär att ett företag bör anmäla till Finansinspektionen när det lägger ut t.ex. en stödfunktion på en uppdragstagare.

Ett företag kan av kostnadsbesparande skäl eller på grund av att kompetensen inte finns internt i företaget även lägga ut andra delar av sin verksamhet på en uppdragstagare. Som exempel kan nämnas att ett företag lägger ut regelefterlevnads- eller internrevisionsfunktionen på annan part. Bestämmelserna medger att även denna typ av verksamhet läggs ut på en uppdragstagare.

För att ett företag ska få lägga ut någon av de tjänster som anges i 7 kap. 1 § LBF måste ett antal krav i LBF vara uppfyllda. Dessa krav innebär att företaget ska svara för den anförtrodda verksamheten mot kunden, att företaget ska säkerställa att verksamheten bedrivs under kontrollerade och säkerhetsmässigt betryggande former, samt att uppdraget inte har sådan omfattning att institutet inte kan uppfylla de skyldigheter som följer av LBF eller andra författningar som reglerar företags verksamhet.

I de nya föreskrifterna införs ett nytt begrepp, arbete och funktioner av väsentlig betydelse, som omfattar dels de tjänster som anges i 7 kap. 1 § LBF dels verksamheter som har ett naturligt samband med dessa tjänster eller företags stödfunktioner. Ett företags stödfunktion kan till exempel vara funktionen för regelefterlevnad eller företags it-stöd.

Regler om uppdragsavtal för kreditinstitut återfinns i 6 kap. 7 § LBF samt i 7 kap. i de allmänna råden om styrning och kontroll av finansiella företag. För värdepappersrörelsen i ett kreditinstitut finns regler om uppdragsavtal dels i 8 kap. 14 § LV samt i 9 kap. värdepappersföreskrifterna. De nya föreskrifterna är utformade med värdepappersföreskrifterna som förlaga och ställer bl.a. krav på att företaget säkerställer att uppdragstagaren har den kompetens, kapacitet och de tillstånd som krävs enligt lag. De nya reglerna är mer detaljerade än befintliga regler för kreditinstitut. Framför allt är föreskrifterna mer detaljerade

vad gäller de villkor som måste vara uppfyllda för att företaget ska kunna säkerställa att riskerna med den utlagda verksamheten tas om hand. Grundläggande för bestämmelserna är att uppdragsgivaren ska säkerställa att företaget och uppdragstagaren hanterar sina risker i samband med den utlagda verksamheten. Om ett företag uppdrar åt någon annan att utföra delar av arbete och funktioner av väsentlig betydelse för verksamheten, ska företaget enligt 10 kap. 4 § se till att det finns personal med tillräcklig kompetens och erfarenhet i företaget för att säkerställa att företaget har kontroll över den utlagda verksamheten. Det innebär att ett företag som till exempel lägger ut en stödfunktion till en uppdragstagare måste säkerställa att det finns personal kvar i företaget som har kompetens och kunskap för att kontrollera och följa upp den utlagda stödfunktionen. Ett krav som införs i 10 kap. 5 § punkten 11 är att företaget och uppdragstagaren ska ha en beredskapsplan för att återställa verksamheten efter oförutsedda händelser.

Vidare tydliggörs att uppdragsgivaren ansvarar för att uppdragstagaren i tillämpliga delar följer de bestämmelser som reglerar den tillståndspliktiga verksamheten. Detta innebär att ett större fokus läggs på hur företaget hanterar sina uppdragsavtal. Företagen måste säkerställa att alla uppdragsavtal uppfyller kraven.

Vidare ska företaget säkerställa att bland andra Finansinspektionen har tillgång till uppgifter om den utlagda verksamheten samt till uppdragstagarens lokaler (10 kap. 5 § 9).

Företaget ska också se till att det finns ett skriftligt avtal som reglerar uppdraget (10 kap. 7 §).

4 Följdändringar i andra föreskrifter och allmänna råd

4.1 Finansinspektionens allmänna råd om styrning och kontroll av finansiella företag

De nya föreskrifterna om styrning, riskhantering och kontroll innebär följdändringar i andra föreskrifter och allmänna råd. En ändring görs i Finansinspektionens allmänna råd (FFFS 2005:1) om styrning och kontroll av finansiella företag eftersom de allmänna råden inte längre ska omfatta företag som driver verksamhet enligt LBF. I stället för att ge ut dessa allmänna råd på nytt, vilket annars är det normala tillvägagångssättet vid ändringar i allmänna råd, byter Finansinspektionen endast ut det aktuella begreppet försäkringsbolag till försäkringsföretag. Dessutom uppdateras en felaktig hänvisning till den gamla försäkringsrörelselagen. De allmänna råden kommer fortfarande att gälla för försäkringsföretag samt för börser och clearingorganisationer.

4.2 Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2007:16) om värdepappersrörelse

I värdepappersföreskrifterna görs såsom tidigare nämnts ändringar i fråga om tillämpningsområdet. Dessutom görs vissa ändringar i 3 kap. när det gäller hur en ansökan ska utformas vid ansökan om tillstånd för verksamheten.

4.3 Finansinspektionens allmänna råd om ansökan om tillstånd att driva bank- eller finansieringsrörelse

De allmänna råden om ansökan om tillstånd att driva bank- eller finansieringsrörelse (FFFS 2011:50) innehåller bl.a. råd om hur en ansökan om tillstånd att driva bank- eller finansieringsrörelse bör vara utformad, samt vilken information en sådan ansökan bör innehålla. Det har inte i detta regelverksarbete funnits möjlighet att göra en allmän översyn av de allmänna råden, vilket innebär att de till viss del kommer att innehålla felaktigheter såsom hänvisningar till författningar som har ändrats eller upphört att gälla.

5 Den nya regleringens konsekvenser

5.1 Allmänt om konsekvenser

Finansinspektionen är enligt förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning skyldig att göra en konsekvensutredning innan nya föreskrifter och allmänna råd beslutas. Remisspromemorian innehöll därför ett avsnitt där Finansinspektionen redogjorde för de potentiella konsekvenser som föreskrifterna kan ge upphov till för bl.a. företagen, samhället och konsumenterna.

Regelrådet anser att konsekvensutredningen är bristfällig då det inte gjorts en beloppsmässig uppskattning av de administrativa kostnader som kan uppstå med anledning av förslaget. Dessutom menar *Regelrådet* att Finansinspektionen borde ha uppskattat de nämnda andra exemplen på kostnader som kan komma att uppstå för ett genomsnittligt företag.

Finansinspektionen har i samband med remitterandet av föreskriftsförslaget bett remissinstanserna att komma in med en uppskattning av de kostnader som kan uppstå för företagen i samband med att de anpassar sig till kraven i föreskrifterna. Ingen av remissinstanserna har dock hörsammat uppmaningen att lämna en sådan kostnadsuppskattning.

Finansinspektionen redogör nedan för de konsekvenser som föreskrifterna bedöms få för företagen, konsumenterna, Finansinspektionen och samhällsekonomin i stort. De kostnader som redovisas är uppskattningar, vilket innebär att de faktiska kostnaderna för de enskilda företagen kan komma att avvika.

De kostnader för företagen som de nya föreskrifterna medför måste ställas mot de kostnader som kan uppstå om företagets styrning, riskhantering och kontroll inte fungerar tillfredsställande. Brister i ett företags riskhantering och regelefterlevnad kan skada kundernas ekonomiska intressen negativt. Det kan också leda till finansieringsproblem i företagen vilket kan påverka kunder, aktieägare och skattebetalare negativt. Det finns exempel på när ett företags bristfälliga riskhantering i förlängningen allvarligt skadat kundernas och allmänhetens intressen. Brister i företagets styrning, riskhantering och kontroll kan också leda till ett minskat förtroende för den finansiella sektorn som helhet, vilket i sin tur påverkar dess stabilitet och funktion negativt.

5.2 Allmänt om konsekvenser

Föreskrifterna gäller för samtliga kreditinstitut, dvs. bankaktiebolag, kreditmarknadsbolag, kreditmarknadsföreningar, sparbanker och medlemsbanker. Föreskrifterna ska även omfatta värdepappersrörelsen i dessa företag. I dagsläget finns det 137 kreditinstitut i Sverige, varav 74 har tillstånd att driva värdepappersrörelse.

Kostnaderna för företagen består både av engångskostnader för exempelvis systemförändringar och konsulttjänster och av löpande kostnader såsom it-stöd, uppföljning och administration.

De kostnader som kan uppstå för företagen med anledning av de nya föreskrifterna beror på hur omfattande deras verksamhet är och hur deras nuvarande lednings- och kontrollprocesser fungerar. Föreskrifterna kan t.ex. innebära kostnader för företagen i form av utökat styrelsearbete, omorganisationer, utökad intern rapportering, systemutveckling, personalkostnader, utökad dokumentation och interna kontroller. Arbetet kan för vissa företag vara omfattande och en del kan komma att behöva hjälp i form av externa resurser. Det är svårt att göra en kvantitativ uppskattning av kostnaderna som föreskrifterna för med sig då många företag redan i dag uppfyller en del av de krav som de nya föreskrifterna ställer på företagen. Många krav gäller sedan tidigare och regleras då av allmänna lagbestämmelser, såsom riskhanteringsbestämmelsen i 6 kap. LBF och 8 kap. LV samt bestämmelser i värdepappersföreskrifterna och i de allmänna råden om styrning och kontroll i finansiella företag. Därutöver bör samtliga företag som omfattas av föreskrifterna sedan en längre tid redan ha tillämpat riktlinjerna i GL 44. Trots detta kommer företagen att behöva se över sin organisation för att säkerställa att de uppfyller de nya kraven.

5.2.1 Administrativa kostnader

Berörda företag kommer att behöva gå igenom sin nuvarande verksamhet och organisatoriska struktur och kartlägga vilka förändringar som är nödvändiga att göra för att säkerställa att de följer de nya bestämmelserna. Företagen kommer i många fall att behöva ta fram och fastställa ett antal nya interna regler och rutiner. En del företag kan behöva rekrytera ytterligare personal samt inrätta nya funktioner och därmed genomföra organisationsförändringar. De nya

föreskrifterna innehåller dock i vissa fall en möjlighet för företagen att när de anpassar organisationen till de nya reglerna, beakta arten, omfattningen och komplexiteten i verksamheten. I vilken grad den administrativa bördan för det enskilda företaget ökar blir således en följd av den verksamhet som det driver och riskerna som är förknippade med denna. Det är därmed svårt att göra en kvantitativ uppskattning av kostnaderna som de nya föreskrifterna för med sig. Dessutom uppfyller många företag redan i dag en del av de krav som ställs i dessa. Det bör innebära att föreskrifterna för vissa företag inte kommer att föranleda alltför stora förändringar.

De nya föreskrifterna innehåller krav på tydligare lednings- och kontrollprocesser i företagen, vilket sannolikt kommer att medföra ökade kostnader för företagen. Kostnaderna kan komma att variera beroende på de enskilda företagens nuvarande processer och funktioner och huruvida de i dagsläget är utvecklade i enlighet med svenska och internationella riktlinjer. Behov av att förstärka organisationen i sin helhet med relevant kompetens kan också uppstå i vissa företag.

I vilken mån företagen kommer att behöva nyanställa personal, utbilda befintlig personal eller genomföra organisationsförändringar beror till stor del på dels om organisationen redan är anpassad till de rekommendationer och riktlinjer som reglerna bygger på, dels i vilken grad befintlig personal redan har den kompetens som är nödvändig. Företagens kostnad för att anställa personal inom riskkontroll, regelefterlevnad och internrevision kan beräknas uppgå till i genomsnitt 80 000 kr per person och månad. Om vi antar att en tiondel av företagen kommer att behöva anställa minst en person för att kunna följa de nya reglerna innebär detta en extra lönekostnad på ca 13 400 000 kr (14 fte p 80 000 kr/mån x 12 mån). Därutöver tillkommer kostnad för rekrytering av dessa personalkategorier.

Beroende på vilken typ av vidareutbildning som kan anses behövas för personalen kan kostnaderna kopplade till denna typ av åtgärd uppgå till mellan 5 000 kr och 30 000 kr per person och utbildningstillfälle. Svårigheten med att precisera kostnaderna närmare beror på att utbildningarna kan skilja sig åt i omfattning och tidsåtgång samt att den till viss del beror på om den anställda behöver resa till annan ort, skaffa logi osv. för att kunna genomföra en utbildning. Det är dock inte möjligt för Finansinspektionen att uppskatta hur stor andel av de företag som ska tillämpa föreskrifterna som kommer att behöva vidareutbilda sin personal. Dock är utbildning av personalen en kostnad som företaget har oavsett nya regelverk, denna kostnad kan dock komma att bli något högre med anledning av de nya reglerna.

De nya föreskrifterna ställer krav på att företaget inför ett antal interna regler. Finansinspektionens uppfattning är att företagen redan i dag har flertalet av dessa interna regler på plats, dock kan företagen behöva uppdatera dessa interna regler för att leva upp till kraven i de nya föreskrifterna. Om vi antar att det tar i snitt en till fyra arbetsveckor att uppdatera/utveckla en intern regel till föreskrifternas krav, kan kostnaden för detta beräknas uppgå till mellan cirka 50 000 kr och 208 000 kr för ett företag (40–160 timmar x 1 300 kronor).

Finansinspektionen bedömer att det i genomsnitt tar någonstans mellan 40–160 timmar att ta fram den typ av interna regler som avses i föreskrifterna. Kostnaden för ett genomsnittligt företag att uppdatera eller utveckla dessa regler kan uppgå till i genomsnitt mellan cirka 500 000 kr och 2 080 000 kr (50 000 kr–208 000 kr x 10 interna regler). För de företag som redan i dag har merparten av de interna reglerna och således endast behöver uppdatera befintliga interna regler blir kostnaden naturligtvis lägre.

Kostnaden för att endast uppdatera befintliga interna regler skulle kunna utgöra en fjärdedel av ovanstående kostnad, dvs. mellan 125 000 kr och 520 000 kr.

Företag som i andra delar av sin verksamhet redan omfattas av reglerna för värdepappersrörelse bör kunna dra nytta av att liknande regler redan gäller inom den verksamheten. Kostnaderna för att anpassa sig till de nya reglerna bör för dessa företag därmed vara lägre än för övriga företag.

De nya föreskrifterna om att klargöra styrelsens och den verkställande direktörens ansvarsområden kan medföra att företagens olika organisatoriska enheter måste se över och omorganisera sitt arbete, vilket kan innebära initiala kostnader. Om ett företags organisatoriska enheters ansvar inte redan är organiserat i enlighet med reglerna kan föreskrifterna även innebära löpande kostnader med anledning av ändrade rutiner och processer. Exempelvis kan det medföra att viss företagsintern rapportering som tidigare endast lämnats till den verkställande direktören nu även ska lämnas till styrelsen. I vilken mån de nya föreskrifterna påverkar företagens kostnader beror alltså på hur företagen bedömer att de måste ta fram nya rutiner eller ändra i befintliga, processer eller liknande, alternativt för att uppfylla kraven på bolagsorganens ansvar. Företagens kostnader för att omorganisera sig varierar naturligtvis beroende på hur stora förändringar i organisationen som krävs.

Finansinspektionen bedömer inte att företagens periodiska rapportering till myndigheten initialt kommer att påverkas med anledning av de nya föreskrifterna.

Företagen beskriver status (t.ex. organisatoriska förändringar) och kvalitet t.ex. förbättringsprojekt inom riskhanterings- eller regelefterlevnadsprocesser) i sina interna styrnings- och kontrollprocesser/-funktioner på ett kvalitativt sätt inom ramen för sin interna kapitalutvärdering (IKU). Finansinspektionen bedömer därutöver styrning, kontroll och riskhantering i företaget genom löpande tillsynsaktiviteter. Det är troligt att den del av IKU:n där ett företag beskriver sin interna styrning och kontroll kommer att behöva uppdateras, eftersom de nya reglerna ställer mer specifika krav. Det bedöms dock inte för närvarande finnas något behov av att föreskriva om en särskild rapporteringsplikt på detta område.

5.2.2 Materiella kostnader

För en del företag kan införandet av de nya föreskrifterna medföra kostnader för investeringar i systemutveckling inklusive eventuella kostnader för nya

eller förändrade it-system. Företagen ska t.ex. enligt 2 kap. de nya föreskrifterna ha system för att skydda konfidentiella uppgifter. De nya bestämmelserna om it-system för sammanställning av riskdata bedöms i vissa fall föranleda behov av investeringar i nya eller förbättrade it-system. En av utmaningarna för företagen är att en förbättring avseende förmågan att sammanställa riskdata kan, för vissa företag, kräva betydande investeringar samtidigt som resultatet av dessa i huvudsak är långsiktiga effekter för företagets riskkontroll och styrning och inte nödvändigtvis ger direkta utslag i förbättrad lönsamhet.

De nya krav som ställs på företagets it-system kan innebära att företagen behöver investera i sina it-system. I det fall ett företag väljer att utnyttja redan befintliga it-system samt kan anpassa och införa denna lösning med befintlig personal kan engångskostnaden bli relativt låg. I det fall ett större företag väljer att köpa in ett mer avancerat och flexibelt systemstöd kan kostnaden för detta naturligtvis komma att bli betydligt högre.

5.2.3 Finansiella kostnader

De nya föreskrifterna bedöms inte ge upphov till några nya finansiella kostnader i form av t.ex. avgifter eller skatter för företagen.

5.3 Konsekvenser för små företag

De nya reglerna innebär i många fall att skärpta krav, t.ex. på organisation och hantering av intressekonflikter, kommer att ställas på företagen. Detta kan initialt bli särskilt betungande för små företag som har relativt begränsade resurser. De nya föreskrifterna innehåller dock i vissa fall en möjlighet för företagen att beakta omfattningen, arten och komplexiteten i sin verksamhet vid anpassningen till reglerna. Detta är särskilt viktigt för mindre kreditinstitut. Den administrativa bördan och kostnaden för anpassningen till det nya regelverket kan således vara mindre för små företag än för stora. Samtidigt kan det konstateras att även om proportionalitetsprincipen gäller så innebär den inte någon fullständig befrielse från de nya kraven. Detta innebär att den administrativa bördan och kostnaderna sannolikt kommer att öka även för mindre företag, men på sikt kan vissa administrativa kostnader sänkas på grund av minskade förluster och kundklagomål samt mer effektiva processer och rutiner.

5.4 Konsekvenser för konkurrensen på marknaden

Föreskrifterna kan medföra vissa svårigheter jämfört med tidigare vid etablering på marknaden, då startkostnaderna förväntas öka i viss mån. Eftersom det i de nya föreskrifterna finns möjlighet att tillämpa en proportionalitetsprincip för mindre företag, bör detta dock inte påverka konkurrensförhållandena mellan små och stora företag.

5.5 Konsekvenser för samhällsekonomi och konsumenterna

De nya föreskrifterna syftar till att höja kraven på företagens organisatoriska processer för att främja en sund och effektiv styrning, kontroll och riskhantering. Målet är att de krav som ställs på företagens organisation, interna kontroll och riskhantering ska minska risken för att företagen inte kan fullgöra sina förpliktelser. De samhällsekonomiska konsekvenserna av detta är framförallt att staten i mindre utsträckning kommer att behöva ingripa för att hantera krisdrabbade företag med statliga medel. Fördelarna med ett stabilt finansiellt system är av naturliga skäl svåra att mäta, men den senaste finansiella krisen visar att effekterna på samhällsekonomin av finansiella kriser är avsevärda.

De nya föreskrifterna innebär sammantaget ökade kostnader för företagen. Det finns naturligtvis en risk att företagen belastar sina kunder med de ökade kostnaderna. Denna risk måste vägas mot föreskrifternas sannolika positiva konsekvenser, dvs. att företagen kommer att ha en mer effektiv intressekonfliktshantering, riskhantering, riskkontroll och regelefterlevnad. Detta kommer förhoppningsvis att skapa ett starkare kundskydd i kombination med att företagen agerar mer långsiktigt och ansvarsfullt. Detta bidrar i förlängningen till ett väl fungerande och stabilt finansiellt system.

5.6 Konsekvenser för Finansinspektionen

De nya regler som införs kommer sannolikt att i viss mån innebära en ökad resursåtgång och högre arbetsbelastning för Finansinspektionen. Redan i dag utövar Finansinspektionen dock tillsyn över företagens styrning, riskhantering och kontroll, vilken är en del av den ordinarie tillsynen. Eftersom föreskrifterna innehåller tydligare krav på företagens riskhantering, styrning och kontroll bedömer Finansinspektionen att de nya reglerna kommer att underlätta och effektivisera tillsynen på detta område.